

O diaboli treba hovoriť

Diabol nás chce presvedčiť, že máme sami rozhodovať o tom, čo je dobré a čo je zlé

str. 5

Stretnutie s božstvom

Emeritný pápež
Benedikt XVI.: Západná hudba je pre mňa dôkaz pravdy kresťanstva

str. 12

Taký obyčajný svätý...

Spomienka na Milana Bričkovského, ktorý zasvätil celý život misiám, hoci v nich nikdy nebol

str. 26

Bieda prosperity

Atmosféru v ostbloku v osmedsiatych rokoch minulého storočia charakterizoval vtíp, ktorý vtedajšiu situáciu prirovnal k Titanicu: Lod sa potápa, páni sa zabávajú...

Po páde režimu sa toho veľa nezmenilo. Lod sa potápa nadalej, len k baviacim sa pánom sa pridal takmer každý a zábava nielenže naberá na obrátkach, ale akoby ani nemala konca. A ak niekto zdvihne varovný prst, okamžite naň dostane nálepku netolerancie, odporu demokracie, nekorektnosti, spiatocníka...

A tak na potápajúcej sa lodi zábava veselo pokračuje. Svet je gombička a my sme akoby priam odsúdení len a len na hojnosť.

Panem et circenses. Chlieb sa však zmenil na Petroniovu *Hostinu u Trimalchia*, a tak sa Michelinovská hviezda cení viac ako vzdelenie. Aj preto učitelia môžu len ticho závidieť spoločenské postavenie a príjmy kuchárov či rôznych bývalých zlých hercov ponúkajúcich recepty v stále pribúdajúcich kuchárskych šou. Vlnu plného brucha zosilňujú reklamní tvorcovia tovarov a služieb, ktoré len navýšujú umelú potrebu a spotrebú. Pre sviedajú nás, že *to musíš mať*, pretože výrobcov baví baviť nás. No nekúp to... A tak *homo sapiens* sublimuje na *homo consumens*. Parafrázujúc Shakespeara – niečo dánskeho je v živote našom...

A možno preto, či práve preto taliansky karikaturista Ellekappa v jednom svojom vtípe ironicky hovorí: *Sme svedkami duchovej obnovy: niektorí začínajú veriť, že existuje život po televízii...* Francúzsky spisovateľ a filozof Pascal Bruckner ide ešte ďalej a tento syndróm zábavy a hojnosti, tento fašiangový ošial západného sveta nazýva na prvý pohľad oxymoronicky – *bieda prosperity*. Reálita metamorfózy kvality života na život-

Klaňanie sa zlatému teľatú, freska v synagóge Dura Europos, Sýria, r. 244 p. Kr.

nú úroveň však akékoľvek protirečenie vymazáva. Ba práve naopak: varovania ekonómov, že začíname žiť nad vlastné možnosti mení na smutné zistenie: žijeme pod vlastné možnosti. Pod možnosti človeka. A preto rabín a jeden z najvýznamnejších židovských teológov a filozofov 20. storočia Abraham J. Heschel hovorí: „*Kto chce byť človekom, musí byť viac ako človek.*“ Inými slovami – už sa netreba pýtať s Hamletom byť či nebyť, ale ako byť a ako nebyť“. A práve táto alternatíva môže urobiť človeka ľudskejším, môže zo súčasného človeka západnej kultúry opäť urobiť človeka.

Ukazuje sa, že súčasný človek nepotrebuje riešiť, či existuje život po smrti. Skôr by mal, či ešte lepšie – musí nájsť odpoveď na dôležitejšiu otázku: Existuje život pred smrťou?

Treba totiž úprimne priznať, že mnohí okrem toho, že neveria v život po smrti, nedokážu žiť ani pred smrťou...

A preto, či ešte lepšie – najmä preto sa lod potápa. Zábava na budúcom vraku novodobého Titanicu západného ponímania života je už len smutný, človeka nectiaci dôsledok.

PAVOL PRIKRYL

Myšlienka čísla:

*Vrelemilovaná epocha, to sú tvoje deti, ktoré si splodila s vlastným prázdnom.
Tvoje deti, ktorým si nevedala dať nič, ale absolútne nič okrem toho,
čo sa dáva do žalúdka, toho, čo je nesmierne dôležité akurát vtedy, keď ho niet,
ale prestáva mať akýkoľvek pozitívny význam vtedy, keď ho je dosť.*

Milan Rúfus

Na celoslovenskom Národnom pochode za život čaká účastníkov pestrý program

Program pre každého

O necelý mesiac sa **20. septembra 2015** uskutoční v Bratislave Národný pochod za život. Okrem pochodu centrom hlavného mesta Slovenska s odkazom radosti zo života každého človeka už od počatia, sa môžu účastníci pochodu tešiť na koncert Márie Čírovej, na desiatky pracovných dielní a diskusií, na detský program, filmový pro-life festival a na ďalšie lákadlá.

Už počas týždňa pred Národným pochodom za život pravujú organizátori niekoľko aktivít, ktorými chcú „naladiť“ naše hlavné mesto na tému radosti zo života a pomoci ľachavým mamám v núdzi, čo sú nosné témy tohtoročného národného pochodu. „Chceli sme, aby bol program pestrý ako je pestrý aj život. Kolegovia z programového tímu sa usilovali poskladať taký festivalový typ programu, aby si tu každý našiel niečo zo svojho hudobného či tematického výkusu. Tým sme chceli dať dôraz na to, že každý má iný výkus, inú povahu či záľuby. Zároveň však program vyvrcholi spoločným pochodom za to, čo nás spája – túžba za ochranu života každého človeka,“ hovorí Marek Michalčík, člen organizačného tímu.

UŽ OD PIATKA

Sprievodný program sa vo väčšej intenzite začne už v piatok 18. 9. 2015 mládežníckym programom s názvom *Cliptime*. Začne sa tiež šnúra diskusií pripravovaná v partnerstve s Bratislavskými Hanusovými dňami na tému *Právo na život a Pro-life patrí na titulku*.

V piatok sa ešte uskutoční premietanie v rámci filmového pro-life festivalu, benefičný koncert *Spev za život* a hraná krízová cesta.

BOHATÁ SOBOTA

Sobota 19. 9. 2015 bude najbohatšia na sprievodný program. Bude možné vybrať si z desiatok pracovných dielní a diskusií, pre deti je pripravené bábkové divadlo či kúzelník. Hudobní nadšenci si budú môcť vychutnať nielen gospel či chvály, ale aj večerný *Koncert za život*, na ktorom zaznie aj moderná tanecná hudba. Účastníci sa budú môcť duchovne prehľbiť na úvodnej svätej omši, ktorá sa uskutoční v Katedrále svätého Martina o 9:00 h a ktorú budú koncelebrovať biskupi Slovenska. V literárnej pro-life kaviarni bude stretnieť so slovenskými spisovateľmi br. Pavlom Korbom, OFM Cap, Danielom Pastirčákom, Pavlom Rankovom a s ďalšími. Vybrať si bude možné aj divadelné predstavenie či z diel filmovej produkcie.

VRCHOLIACA NEDEĽA

Nedeľa 20. 9. 2015 sa začne pro-life bohoslužbami v rôznych bratislavských chránoch a bude pokračovať sprievodným detským programom skautským mestečkom. Bezprostredný hudobný program pred pochodom na pochod sa začne o 13:30 na Námestí SNP v Bratislave a postarajú sa oň Mária Čírová a Peter Bažík. Následne sa účastníkom prihovoria pozvaní hostia a o 14:30 sa začne samotný Národný pochod za život ulicami centra Bratislavы so začiatkom na Námestí SNP. Celý program, vrátane pochodu, sa ukončí o 16:30 h opäť na Námestí SNP.

Všetky body sprievodného programu budú prebiehať v exteriéroch a interiéroch v centre Bratislavы v pešej zóne a to v dostupnosti do 15 minút.

Celý program je možné získať na stránke pochodzazivot.sk/program/.

-r-

(Snímka: NPzŽ)

Pápežská rada pre pastoráciu migrantov a cestujúcich vydala Posolstvo na svetový deň turizmu

Miliarda turistov, miliarda príležitostí

Uprostred turistickej sezóny vydala Pápežská rada pre pastoráciu migrantov a cestujúcich *Posolstvo na svetový deň turizmu*, ktorý sa od roku 1979 každý rok slávi 27. septembra.

V roku 2012 sa prekonala symbolická hranica miliardy medzinárodných turistov. A počty stále stúpajú, takže predpoveďe odhadujú, že v roku 2030 sa dosiahne ďalší medzník – dve miliardy. K týmto číslam treba pripočítať ešte väčší nárast počtu domáčich turistov.

Na Svetový deň turizmu sa chceme zamerať na príležitosť a výzvy, ktoré pred nami v súvislosti s týmito štatistikami vyvstávajú, preto sme prevzali tému, ktorú navrhuje Svetová turistická organizácia: *Miliarda turistov, miliarda príležitostí*. Takýto nárast je veľká výzva pre všetky sektory, ktoré sú zapojené do tohto celosvetového fenoménu – turistov, firmy, vlády i miestne spoločenstvá – a zaiste aj pre Cirkev. Miliardu turistov treba predovšetkým považovať za miliardu príležitostí.

Toto posolstvo bolo zverejnené len niekoľko dní po prezentácii encykliky pápeža Františka *Laudato si'*, ktorá je venovaná starostlivosti o spoločný dom. Ide o dokument, ktorému treba venovať osobitnú pozornosť, pretože nám ponúka dôležité usmernenia, na čo máme zamerať pozornosť, keď sa zaoberáme cestovným ruchom.

CHCIET PATRIŤ

Nachádzame sa vo fáze zmien, v ktorej sa mení spôsob cestovania, a preto sa mení aj skúsenosť z cest. Kto cestuje do krajín odlišných od jeho vlastnej, robí to s viac či menej vedomou

túžbou odhaliť prostredníctvom stretnutia, zdieľania a konfrontácie tú najskrytejšiu časť seba. Turista čoraz viac vyhľadáva priamy kontakt s tým iným v jeho jedinečnosti.

Oslabil sa význam klasického pojmu *turista*, zatiaľ čo sa posilnil význam pojmu *cestovateľ*, teda ten, ktorý sa neobmedzuje len na návštěvu určitého miesta, ale istým spôsobom sa stáva jeho integrálnou súčasťou. Zrodil sa *sve-toobčan*. Už nechce vidieť, ale chce patriť, nechce sa diviť, ale žiť, nechce analyzovať, ale podieľať sa; plne rešpektujúc osoby a veci, s ktorými prichádza do kontaktu.

V ostatnej encyklike nás pápež František vyzýva, aby sme k prírode pristupovali s „*otvorenosťou diviť sa a žasniť*“ a aby sme používali „*jazyk bratstva a krásy v našom vzťahu so svetom*“. To je správny postoj, ktorý máme zaujať voči navštíveným miestam a národu. To je cesta, ako využiť miliardu možností a získať z nich čo najviac úžitku.

VLÁDY A FIRMY

Firmy v tomto odvetví sa musia usilovať o uskutočnenie spoločného dobra ako prvé. Aj v oblasti turizmu majú totiž firmy veľkú zodpovednosť a je nevyhnutné, aby sme si toho boli vedomí, ak sa má využiť miliarda príležitostí. Ich konečným cieľom nesmie byť zisk, ale skôr úsilie ponúknutie cestovateľovi cesty, na ktorých zažije to, čo očakáva.

A to majú firmy robiť s rešpektom k ľuďom i k životnému prostrediu.

Je tiež dôležité nestratiť zmysle jednotlivých ľudí. Turistov nemožno chápať len ako súčasť štatistiky alebo zdroj príjmov. Je nevyhnutné nájsť také formy turistického biznisu, ktoré boli vypracované s jednotlivcami a pre jednotlivcov, staviť na nich a na udržateľný rozvoj, a tak pri rešpektovaní spoločného domu poskytnúť nové pracovné príležitosti.

Zároveň musia vlády zaištiť rešpektovanie existujúcich zákonov a vytvorenie nových na ochranu dôstojnosti jednotlivcov, spoločenstiev a územia. Je nevyhnutné v tomto zaujať rozhodný postoj. Aj v oblasti cestovného ruchu musia svetské autority rôznych krajín prijať spoločné stratégie na vytváranie globálnych spoločensko-ekonomických sietí na pomoc miestnym komunitám a cestovateľom, aby tak bolo možné pozitívne využiť miliardu príležitostí, ktoré táto vzájomná interakcia ponúka.

NEZRÁDZAŤ IDENTITU

V súvislosti s tým sa aj miestne spoločenstvá vyzývajú, aby otvorili svoje hranice a privítali tých, ktorí prichádzajú z iných krajín, hnaní smädom po poznanií. Je to jedinečná príležitosť na vzájomné obohatenie a spoločný rast. Poskytnuté pohostinstvo umožňuje využitie prírodného potenciálu, spoločenského i kultúrneho prostredia, vytvorenie nových pracovných miest, rozvinutie vlastnej identity a zhodnotenie územia. Je to miliarda príležitostí na rozvoj najmä pre rozvojové krajiny.

Rozširovanie turizmu – predovšetkým toho zodpovedného – otvára cestu do budúcnosti vo vedomí vlastných historických i kultúrnych špecifík. Vytváranie zisku a podpora špecifického dedičstva umožňuje prebudenie zmyslu pre hrđosť a sebaúctu, ktoré sú prospěné na posilnenie dôstojnosti hostiteľských spoločenstiev.

>>>

Stále si však treba dávať pozor, aby sme kvôli turistom nezrádzali vlastné územie, tradíciu a identitu. Ak sa tomu chceme vyhnúť, „*musia byť aktivity cestovného ruchu plánované tak, aby umožňovali prežitie a rozvoj tradičnej kultúrnej a umeleckej produkcie, ako aj folklóru, a aby nespôsobovali ich štandardizáciu a ochudobnenie*“ (*Svetový etický kódex turizmu*).

A práve v miestnych komunitách sa „*môže zrodiť väčšia zodpovednosť, silný zmysel pre spoločenstvo, osobitná schopnosť starať sa o druhých a veľkodušná tvorivosť, hlboká láska k vlastnej krajine, ako aj schopnosť myslieť na to, čo tu zanecháme svojim deťom a vnukom*“ (*Laudato si*).

ĽUDSKOSŤ A BRATSTVO

Ak je miliarda turistov priateľsky prijatá, môže sa zmeniť na dôležitý zdroj blahobytu a udržateľného rozvoja pre celú planétu. Globalizácia cestovného ruchu vede okrem iného k zrodu individuálneho i kolektívneho občianskeho vedomia. Každý cestovateľ, ktorý si na svojich cestách po svete osvojí korektniejsie správanie, sa stáva aktívnym účastníkom starostlivosti o našu Zem. Keď sa úsilie jednotlivca znásobí miliardou, stáva sa veľkou revolúciou.

V cestovaní sa skrýva aj túžba po autentickosti, ktorá sa prejavuje v bezprostrednosti vzťahov a aktívnej účasti na živote navštívených spoločenstiev. Takto rastie potreba odpútať sa od virtuálneho sveta – ktorý vie vyvárať odstup a neosobné známosti – a objavíť opravdivé stretnutie s druhými. Takáto „ekonómia zdieľania“ je schopná vytvoriť siet, v ktorej sa môže rozvíjať ľudskosť a bratstvo, ktoré dokážu vytvoriť rovnú výmenu dobier a služieb.

MISIA CIRKVI

Turizmus predstavuje miliardu príležitostí aj pre evanjelizačnú misiu Cirkev. „*Niet nič naozaj ľudské, čo by ne-našlo ozvenu v ich srdciach*“ (*Gaudium et spes*). Predovšetkým je dôležité, aby Cirkev sprevádzala liturgickou a formačnou ponukou katolíkov.

Treba však osloviť aj tých, ktorým cestovanie otvorí srdce a začnú si klásiť otázky, a teda robiť skutočné prvé ohlasovanie evanjelia. Je nevyhnutné, aby Cirkev vychádzala v ústrety cestovateľom a ponúkala im primeranú a individuálnu odpoveď na ich vnútorné hľadanie; tým, že Cirkev otvára svoje srdce druhým, umožňuje im autentické stretnutie s Bohom.

S týmto cieľom majú byť farské spoločenstvá ešte viac pripravené poskyt-

núť pohostinstvo a tiež náboženskú formáciu pre za mestnancov v oblasti turizmu.

Úlohou Cirkev je aj učiť ľudí ako prežívať voľný čas. Svätý Otec nám pri pomína, že „*kresťanská duchovnosť spája hodno tu odpočinku a slávenia*.

Človek má tentenciu vytláčať kontemplatívny odpočinok ako niečo sterilné a nepotrebné, zabúdajúc, že tak sa uskutočňovanému dielu berie to najdôležitejšie: jeho zmysel. Sme povolení zahrnúť do nášho konania receptívny a nezištný rozmer, ktorý je celkom odlišný od jednoduchej nečinnosti“ (*Laudato si*).

OCHRANA DÔSTOJNOSTI

Okrem toho nesmieme zabúdať ani na pozvanie Svätého Otca Františka sláviť Svätý rok milosrdenstva. Musíme sa pýtať, ako sa môže stať pastoračia v oblasti cestovného ruchu a organizovania pútí prostredím, kde možno „*zakúsiť Božiu lásku, ktorá utešuje, odpúšťa a dáva nádej*“ (*Misericordiae vultus*). Osobitným znakom tejto jubilejnej doby bude bezpochyby putovanie.

Cirkev, verná svojmu poslaniu a vyhádzajúca z presvedčenia, že „*evangelizujeme aj keď sa usilujeme čeliť rôznym výzvam, ktoré vyvstávajú*“ (*Evangelii gaudium*), zavádzaním jednoduchých, no účinných projektov spolupracuje na tom, aby sa cestovný ruch stal nástrojom na rozvoj národov, zvlášť tých znevýhodnených. Preto musí Cirkev a jej inštitúcie neustále bdieť na tým, aby sa miliarda príležitostí nestala miliardou rizík, a musí spolupracovať pri ochrane ľudskej dôstojnosti, zamestnanecích práv, kultúrnej identity, životného prostredia atď.

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Ide o miliardu príležitostí aj pre životné prostredie. „*Celý materiálny vesmír je rečou lásky Boha, jeho nesmiernej náklonnosti k nám. Pôda, voda, hory, všetko je Božím pohladením*“ (*Laudato si*).

(Laudato si). Medzi turizmom a životným prostredím existuje úzka vzájomná závislosť.

Turistický sektor, ktorý čerpá z prírodných, ako aj z kultúrnych bohatstiev, môže podporovať ich zachovanie alebo, paradoxne, ich zničenie. V tomto sa ukazuje ako dobrá sprievodkyňa na ceste encykliky *Laudato si*.

Často sa tvárimo, že tento problém nevidíme. „*Táto vyhýbavosť nám slúži na zachovanie našich štýlov života, výroby a konzumu*“ (*Laudato si*).

CESTY POKOJA

Ak máme konať nie ako páni, ale ako „*zodpovední správcovia*“, každý z nás má svoje povinnosti, ktoré treba napĺňať v konkrétnych skutkoch – počnúc špecifickou legislatívou až po tie najjednoduchšie každodenné úkony, vrátane vhodných výchovných programov a projektov udržateľného a ohľaduplného cestovného ruchu. Všetko je dôležité. No zároveň je nutná – a bezpochyby najdôležitejšia – aj zmena životného štýlu a postojov. „*Kresťanská duchovnosť nám predkladá rast v triezvosti a schopnosť tešiť sa aj s málom*“ (*Laudato si*).

Turistický sektor môže byť aj príležitosť, ba miliarda príležitostí na budovanie ciest pokoja. Stretnutia, vzájomné výmenné pobedy a výmena skúseností podporujú harmóniu a porozumenie.

Miliarda príležitostí na to, aby sa cestovanie zmenilo na existenciálnu skúsenosť. Miliarda možností, ako sa stať tvorcami lepšieho sveta, uvedomujúc si bohatstvo, ktoré je ukryté v batožine každého cestovateľa. Miliarda turistov, miliarda príležitostí na to, aby sme sa stali „*nástrojmi Boha Otca, aby naša planéta bola takou, o akej On sníval pri jej stvorení, a aby zodpovedala jeho projektu pokoja, krásy a plnosti*“ (*Laudato si*).

red/RV

(Medzititulky a odseky: redakcia)
(Snímky: IATA, freeimages.com)

Diabol nás chce presvedčiť, že máme sami rozhodovať o tom, čo je dobré a čo je zlé

„Mnoho ľudí si myslí, že diabol je číry mýtus,“ povedal pápež František v jednej z mnohých ranných homilií v Dome svätej Marty, v ktorej hovoril o satanovi. Pod akými formami vystupuje zlý duch dnes?

Diabol pôsobí stále rovnako. Nepovšimneme si to však, pokial sa v boji proti nemu necvičíme. No najzákernejší spôsob jeho činnosti je pokušenie: sväteca pokúša v jeho svätosti, hriechu. To je najbežnejší štýl, ale existujú aj ďalšie. Jeden, v súčasnosti veľmi rozšírený, sa nazýva relativizmus. Ježiš v Jánovom evanjeliu satana nazýva „luhár a otec lži“ (Jn 8,44). Chce nás totiž presvedčiť, že máme sami rozhodovať o tom, čo je dobré a čo je zlé. Ubezpečuje nás, že neexistuje obektívne dobro. Táto vízia sa nám v súčasnosti predkladá na globálnej úrovni, preto nie je náhoda, že Benedikt XVI. hovoril o „diktatúre relativizmu“: kedže nie je možné s istotou stanoviť, čo je pre celok dobré a čo zlé, niekoľko iný volí, čo je dovolené a čo nie, čo sa povaluje za trestný čin a čo nie.

Je správne hovoriť o diaboli? Dokonca pred detmi a mladými ľuďmi?

Skúsenosť môjho jedného priateľa, fára v horskej farnosti, do ktorej chodí veľa detí, hovorí, že je to práve veľmi dôležité. Pri vyučovaní katechizmu začína príbehom o stvorení, ako ho opisuje začiatok *Prvej knihy Možíšovej*, a vždy keď sa dostane k tretej kapitole, vysvetľuje pád človeka, zvedeného diablom, ako vzburu prostého tvora proti Bohu. Ak skrývame diablu existenciu, ohrozujeme vieru. Bez pochopenia toho, kto je satan a jeho voľba, ktorá vedie k zatrateniu, sa nedá po-

O diablovi treba hovoriť

Počet ľudí, ktorí žiadajú o exorcizmus, stále rastie, potvrdil v rozhvore pre taliansky týždenník *Tempi* exorcista z Kongregácie Kristových legionárov páter CESAR TRUQUI, LC, (na obr.). Rozhovor uverejňujeme v plnom znení.

chopiť ani Vtelenie a Cirkev, vedúca k spáse.

Prečo?

Ak diabol neexistuje, prečo by sa Boh vtelil? V *Prvom Jánovom liste* čítame, že Boží Syn prišiel preto, aby diablovej činnosti urobil koniec. Toto tvrdenie je zásadné preto, aby sme pochopili Kristovo spásenosné tajomstvo.

Spomínaný priateľ farár ďalej detom pri vyučovaní katechizmu vysvetľuje, ako nad zlom zvíťazit. Hovorí o anjeloch a najmä o Panne Márii, aby ako najpokornejšia zo všetkých ľudí porazila najpyšnejšieho zo stvorených duchov. Deti sa toho neboja, naopak, dokonale chápu, že stačí len stať na strane všemohúceho Boha, proti ktorému čokoľvek stvorené nič nezmôže.

Podľa pápeža Františka sa zlý duch usiluje o deštrukciu rodiny. Pápež povedal, že „rodina nikdy predtým nebola takto napádaná“. Ako na ňu diabol útočí?

Našu spoločnosť vábia individualistické ideológie, životné štýly a myšlienky. Napríklad je rozšírené presvedčenie, že keď sa niekomu nepáči jeho manžel či manželka, bude mu lepšie, keď sa rozvedie. Pritom sa zabúda na dôsledky, ktoré ponesú deti a spoločnosť. Táto mentalita odporúča rodine je s diabodom duchovne spriaznená, pretože zlý duch dobre vie, že osamotený človek bez oporných bodov je manipulovateľný a nestabilný. Keď si ešte dnes v svojich päťdesiatich rokoch pomyslím na svojich rodičov, ktorí sa odjakživa milujú, prináša mi to útechu a dodáva odvahu, zatial čo deti rozvedených rodičov sú oveľa slabšie a neisté.

Existuje diabol, ktorý sa špecializuje na útoky na rodinu. Je to Asmodeus, o ktorom sa zmieňuje *Kniha Tobiáša*. Prejavuje sa pri mnohých exorcizmoch.

Sám som bol pri nich účastný, keď ich vykonávali páter Gabriel Amorth a páter Francesco Bamonte. Spomínam si na jeden veľmi zomknutý snúbenecký párs, ktorý sa pripravoval na manželstvo aj naprieck tomu, že sa dievčina musela podrobniť oslobodzujúcemu exorcizmu. Diabol zúril a zaprisahával otca Amortha, aby zabránil sviatosti manželstva, inak vraj dievčinu zabije. Prirodzene, bola to hrozba luhára a nič také sa ne-stalo.

Aké prostriedky používa diabol, aby oslabil vieru?

Kvôli propagandistickej sile, akú majú, a myšlienkom, aké prenášajú, sú to Ideológia, technológia a všetky audiovizuálne prostriedky. Najmocnejším takýmto nástrojom je internet. Zatial čo televízia je ľahšie ovládateľná a väčšinou sa na ňu pozeráme v skupinke, internet je nástroj, ktorý sa používa individuálne. Človek v samote pred svojím počítačom má prístup k všetkému bez kontroly a obmedzenia.

Čo sa týka ideológií, tie súčasné ne-popierajú existenciu Ježiša Krista, ale oddelujú ju od učiteľského úradu Cirkvi, stvorenia a prírody. Prečo?

Je oveľa jednoduchšie Boha rozdeliť a skresliť jeho obraz, než poprietať jeho existenciu. Diabol, aby si mohol robiť, čo chce, stále rozdeľuje a stavia do protikladu Ježišovu benevolenciu a zlo Cirkvi, ktorá údajne človeku nedopriava slobodu. Zástancom takejto dichotómie (*dichotómia* – rozdelenie na dvoje, pozn. red.) je treba navrhnuť dôkladné čítanie evanjelia, aby pochopili, kto je Ježiš Kristus. Len tak sa z Ježišovho obrazu vytráti dobrota za každú cenu, ktorú si do tohto skresleného obrazu mnohí radi prikresľujú. Ježiš totiž prejavuje milosrdenstvo voči hriechnikom v rovnej miere, v akej neustupuje zlu a hrie-

>>>

chom, z ktorých sa usiluje človeka vyslobodiť. Z tejto benevolentnej vízie potom vyplýva ďalší omyl. Domnievame sa, že keď kvôli prijatiu ľudí opustíme pravdu, konečne naplníme kostoly. Opak je pravda. Dnes je zjavné, že od zosvetšenej Cirkvi sa svet stále väčšmi odtahuje, uteká od nej.

„Diabol existuje a je nutné s ním bojovať. Nie je to len ojedinelý stretnutie, ale trvalý zápas.“ To sú opäť slová pápeža Františka. Aké nástroje, s výnimkou exorcizmu, máme na tento boj?

Prostriedky na to, aby sme vnímali každodenné, rozšírené a v rámci sociálneho kontextu rastúce pokušenia a aby sme ich prekonávali, sú tie, ktoré nám zanechal Ježiš. Je v podstate jednoduché pokušeniam predchádzať účasťou na sviatostiach Eucharistie a zmierenia, každodennou modlitbou a modlitbou ruženca.

Spolu so všeobecným zlom tiež narastajú prípady posadnutosti, ktoré si už vyžadujú exorcizmus. Prečo?

Je isté, že pribúdajú sekty, ale predovšetkým rastie poverčivosť a prázdnota, daná ateizmom. Ľudia tak cítia nutkanie, aby odpovede na svoje otázky hľadali u mágov, čarodejníkov, hádakov alebo všeobecne v ezoterických rítoch. Tu spočíva väčšie nebezpečenstvo než v drogách alebo v zhýralosti. Boh sám tieto veci v Biblia zakazuje, pretože v nich koná len diabol. Napríklad sa o tom hovorí v *Tretej knihe Mojžišovej*: „Nesmiete veštiť ani vykladať“ (Lv 19,26), ale aj v *Deuteronomiu*: „Nech niet medzi vami nikoho, kto by sa vypočoval hádakov, dával pozor na sny a na znamenia; nech niet čarodejníkov, zaklínačov, nikoho, kto by sa radil duchov alebo veštcov, alebo by sa

Alexander Master: Ježiš uzdravuje posadnutého v Gerasene

pýtal mŕtvyh na pravdu. Všetky tieto veci sa ošklovia Pánovi a pre tieto nescháchetnosti ich vyhubí. Tie národy, ktorých krajinu zaujmeš, počívajú čarodejníkov a hádakov, ale tebe to Pán, tvoj Boh, nedovolil. Prorok, ktorý by sa opovážil hovoriť v mojom mene, čo som mu nekázal ohlasovať, alebo ktorý bude hovoriť v mene cudzích bohov, nech zozmrie!“ (Dt 18,10-12.14.20).

Pretože, ako bolo povedané, v zmienených skutkoch koná len diabol, Boh nemôže zasiahnuť v chvíli, v ktorej sa vykonávajú, inak by nastal rozpor. Priponínam, že aj rozšírené praktiky ako New Age alebo reiki sú taktiež nebezpečné, pretože sa nimi vyvolávajú duchovia.

To sú teda hlavné dôvody, prečo sú v súčasnosti čoraz častejšie potrebné obrady exorcizmu?

Áno, ale na druhej strane je tu nedostatok aj v seminárnej formácii. Hoci je exorcizmus svätenina, v seminároch sa neučí a nehovorí sa o ňom. Kňazi potom vnímajú rastúcu potrebu, na ktorú nevedia reagovať. Preto sa na nich kurzov zúčastňuje stále viac kňazov i laikov. Tento rok to bolo už stopäťdesiat kňazov.

Spôsobili to Bergogliove kázne?

Pre nás rodákov z Latinskej Ameriky sú jeho kázne úplne normálne. Hovorí o diablovej prirodzene ako farári, ktorému ležia na srdci jemu zverené duše. Človek zo Západu tieto veci, bohužiaľ, vníma ako niečo vzdialené, ale pápežova vytrvalosť má kladný účinok. Odhaluje totiž, ako sa veci skutočne majú.

-pl-/Tempi, RV
(Snímka: net)

Nadácia Antona Tunegu Vám ponúka

9€

6€

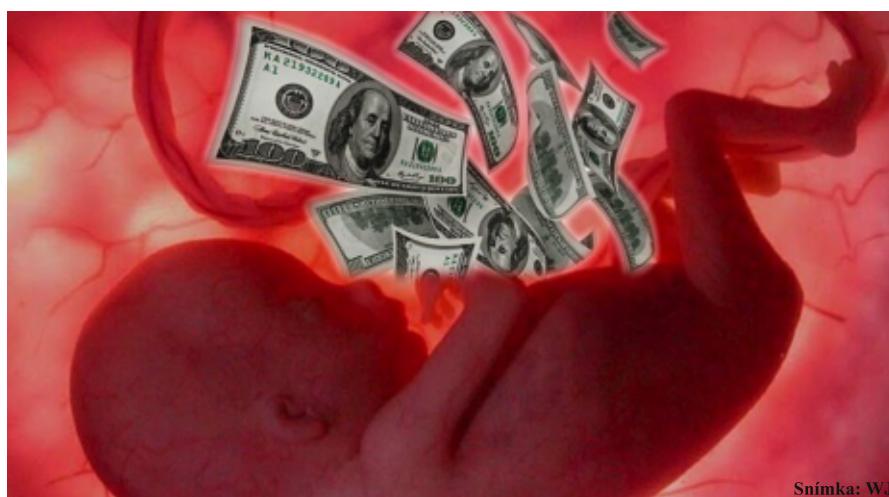
10€

knihy, ktoré patria do vašej knižnice

OBJEDNAJTE
UŽ TERAZ!
www.tunega.sk

Obchodovanie s telami nenaistených v USA vyvolalo zhnušenie, senátori však zlyhali

Odporný obchod

Snímka: WJ

Médiami v USA sa uprostred leta prevalila kauza odhalenia nelegálnych potratových praktík a obchodovania s orgánmi a časťami tiel potratených detí.

Uprostred júla zverejnili Centrum pre medicínsky pokrok video, v ktorom sa riaditeľka celosvetovej potratárskej organizácie Planned Parenthood Dr. Deborah Nucatolová priznáva, že táto spoločnosť okrem profitu z potratov ako takých profituje tiež z predaja neporušených orgánov detí po potrate. Cena jedného orgánu sa pohybuje od 30 do 100 dolárov. Riaditeľka výskumu Planned Parenthood v regióne Gulf Coast Melissa Farellová na inom tajne nakrútenom videu uviedla, že poplatky za časti tela plodu predstavujú pre pobočky spoločnosti obrovské „*pestrenie ich finančných príjmov*“.

ZVRHLOSŤ MEDZI SÚSTAMI

Dr. Nucatolová si dohodla stretnutie v reštaurácii s novinárimi netušiac, že v utajení monitorujú etiku lekárov. Novinári sa hrali na zamestnancov istej spoločnosti a predstierali záujem o kúpu orgánov. Na videu Nucatolová odpíja z vína a pojedá šalát a pri tom detailne vysvetlňuje metódy, akými lekári počas vykonávania potratu získavajú orgány z teličok nenaistených detí tak, aby boli schopné predaja: „*Pomáhajú si ultrazvukom, aby vedeli, kde majú presne zasiahnuť nástrojmi*“. D. Nucatolová upozorňuje, že „*sme obmedzení, čo sa týka hlavy, lebo tá je najväčšou časťou tela*“. „*Väčšina ďalších častí sa vie dostať von aj neporušene. Len veľmi zriedka je dilatácia kŕčka maternice*

nedostatočná natol'ko, že by sa nedalo dostať von aj ostatné časti. Ak dávate pozor pri narábaní s nástrojmi, tak viete ísť nad alebo pod hrudník, a tak sa nám veľmi dobre darí získať srdce, plúca, pečeň. Jednoducho vieme, že v tej časti nebudem mliaždiť, ale budeme mliaždiť pod alebo nad, a tak vidím, či viem všetko dostať neporušené,“ po-kojne opisuje proces potratu Dr. Nucatolová medzi jednotlivými sústami a popíjaním vína. Bez akejkoľvek emócie povedala, že zo strany obchodníkov je najväčší záujem je o pečeň...

NAĎALEJ Z DANÍ

Zverejnenie praktík Planned Parenthood vyvolali vlnu nevôle a protestov. Reakcie na zverejnený videozáznam skrytej kamery s cynickými vyjadreniami predstaviteľov reťazca potratových kliník viedli až k návrhu, aby Senát Spojených štátov zakázal 500-miliónové financovanie spomenutej sieti z federálnych zdrojov. Návrh však nedosiahol nutnú trojpäťinovú väčšinu. V predbežnom hlasovaní 3. augusta 2015 o tom, či sa snemovňa bude návrhom zaoberať, sa kladne vyjadrilo len 53% senátorov.

Citujúc slová Svätého Otca Františka, že „*potrat je dôsledkom ziskuchtiej mentality a kultúry, použi a odhod*“, ktoré v súčasnosti zotročili srdce a myseľ mnohých ľudí“, sa ku kauze vyjadril aj kardinál Sean O’Malley, arcibiskup Bostonu a predsedu Výboru pre

aktivity pro life Konferencie biskupov USA. V osobitnom vyhlásení zdôraznil, že ako samotný umelý potrat, tak aj prax získavania orgánov a tkanív z plodov jeho prostredníctvom „*sa priečia respektovaniu humanity a dôstojnosti ľudského života. Táto skutočnosť by mala byť v centre pozornosti aktuálnej verejnej diskusie*“.

ARCIBISKUP BEZ SERVÍTKY

Podľa arcibiskupa Philadelphie Mons. Charlesa J. Chaputa bolo hlasovanie Senátu o zastavení financovania pre Planned Parenthood „*nielen správne a aktuálne, ale aj nevyhnutné*“. „*Zlyhanie v tomto opatrení znamená i verejné charakterové zlyhanie zo strany každého katolíckeho senátora, ktorý hlasoval proti*“ nekompromisne tvrdí arcibiskup Ch. Chaput v príspevku s *Nejde o rovnocennosť*, ktorý uverejnilo 10. augusta oficiálne periodikum arcidiecézy Catholic Philly. „*Úmyselné zabicie nevinného života je osobitne podlým činom. Nijaké úsilia o kontextualizovanie či odpútanie našej pozornosti inými témami to nemôžu zastrieti*“, píše arcibiskup Chaput. Upozorňuje, že sociálne učenie Cirkvi je celistvé ako nezošívaný odev úcty k ľudskému životu od jeho počatia až po prirodzenú smrť. „*No deti musia najprv prežiť kým prídu na svet, až potom možno hovoríť o ich potrebách ako sú jedlo, strecha nad hlavou, prístávavalecké poradenstvo či dobrá zdravotná starostlivosť*“, vyvodzuje philadelphský arcibiskup. Zverejnené videá podľa neho „*ukazujú, aká je tvár Planned Parenthood*“: „*Vedúci zamestnanci kliniky bezstarostne rozprávajú o rozporcovani a predají časti tel ľudských plodov. To si nezaslúži byť nazvané inak, než odporným*.“

ZNECHUTENÝ ZÁSTANCA

Do verejnej diskusie prispel aj Ruben Navarett, ml., považovaný za veterána pro-choice. Na prekvapenie zástancov potratov vo svojom stĺpčeku v denníku Daily Beast otvorené vyjadril „*zhnušenie nad celým odpudzujúcim a systémovým barbarizmom kňeftovania Planned Parenthood s ľudskými plodmi*“. No najlepšie riadky jeho článku nasledujú po tom, ako cituje svoju pro-life zmýšľajúcu manželku: „*Sú zabíjané nevinné bábätká. V miliónoch. A vy musíte využiť svoj hlas na to, aby ste ich ochránili. Takto koná človek. Skutočný človek. Chráni deti, svoje vlastné deti a tiež deti iných. To znamená byť človekom*.“

red/ZATL

Americký biskup James Conley vyzýva na modlitby za pracovníkov potratového priemyslu

Snímka: CNS

Lincolnský biskup Mons. James Conley po vzhliadnutí tajne nahráteného videa o obchodovaní s orgánmi a časťami tel umelo potratených detí povedal, že záznam ho nesmierne šokoval: „Až do tohto týždňa som nikdy úplne nepochopil, do akej miery sú ľudia v potratovom priemysle zotročení, skazení a zneužití kultúrou smrti. Toto video mi pripomína, že každý, kto obchoduje s potratmi, stráca dôležitú a krásnu iskru ľudskosti.“

OBETE OTCA LŽI

Podľa Mons. J. Conleya nás „zlo robi hrubými, otupuje nás a okráda nás o slobodu, ktorú život ponúka“.

Biskup pomenoval skutočnú hybnú silu, ktorá sa skrýva za zlom potratu: „Každý, kto ležérne diskutuje o deťoch roztrhaných na kusy pri obede a dobrom cabernete, je obeťou otca lži. Každý, kto si myslí, že delenie zavraždených tel urobí ‚trocha dobra navyše‘ je zajatcom diktatúry relativizmu.“ Mons. James Conley je presvedčený, že spoločnosť Planned Parenthood sa dopúšťa zlých skutkov. „A tým, že spoločnosť Plánované rodičovstvo pácha zlé skutky, muži a ženy, ktorí tam pracujú, sa zatvrdzujú proti ľudskej dôstojnosti. Strácajú svoj etický zmysel. Počítajú len finančný prospech, ktorý z tejto skazenosti vyťažia,“ uviedol biskup.

V svojom stĺpčeku pre americký ekuumenický časopis *First Things* biskup J. Conley do podrobností rozobral, ako Satan umožňuje prácu Plánovaného rodičovstva tým, že v jej pracovníkoch oslabí ľudskosť, čo im potom umožňuje popierať ľudskosť nenarodených detí a matiek, ktoré vstúpia do ich zariadení.

Modlite sa za nich!

Mons. James Conley, biskup Lincolnskej diecézy v Nebraske v USA (na obr.), ostro odsúdil praktiky spoločnosti Planned Parenthood (Plánované rodičovstvo), no nezostal len pri kritike.

AJ ONI SÚ BOŽIE DETI

No americký biskup zo Stredozápadu USA nezostal len pri kritike: „Ten záznam je nechutný a prepis textu je ešte horší. V diskusii o dodržiavaní právnych predpisov spoločnosti Planned Parenthood a pri hanďkovaní sa o metódach Centra pre medicínsky pokrok (centrum stojí za celou investigatívou, pozn. red.), by sa však nemalo zabúdať na ľudí vykonávajúcich potraty.“ Zdôraznil, že napriek mnohým otáznikom týkajúcim sa tohto problému, má spása všetkých duší, aj tých, ktoré vykonávajú potraty, stále obrovský význam: „Tito muži a tieňy boli stvorení pre večný život a preto, aby sa zjednotili s Ježišom Kristom. Za každou skazenosťou je duša, ktorá je v nebezpečenstve večného zatratenia.“

Sám biskup Conley sa desiatky rokov modlieval pred potratovými zariadeniami, šiel do väzenia s ostatnými pro-life priaznivcami a modlil sa za obrátenie jednotlivcov zapojených do vykonávania potratov.

A práve na nebezpečenstvo zatratenia v súvislosti s pracovníkmi spoločnosti Planned Parenthood upozorňuje Mons. J. Conley. Podľa neho sú sice „zapojení do strašného zla, no aj tak sú Božími deťmi a majú nesmrteľné duše, ktoré potrebujú spásu“. Preto vyzýva kresťanov, že nesmú zabúdať na modlitbu za týchto ľudí, ako aj za všetkých, ktorí pracujú v potratovom priemysle.

P. KOLBE AKO VZOR

Podľa biskup Conleya hoci potratoví pracovníci popierajú ľudskú dôstojnosť žien a nenaistených detí, stále sú Božími deťmi. Tento pohľad ilustroval na príklade svätého Maximiliána Kolbeho, polského rehoľného kňaza väzneného v Osvienčime, ktorého pravidelne mučili a nakoniec popravili.

Hoci pátra Kolbeho a jeho spoluväzňov bili, on sa za svojich väznielov modlil a požiadal aj spoluväzňov, aby urobili to isté. Biskup Conley uviedol, že páter Kolbe ostatným pripomenal, že „to isté zlo, ktoré zničilo telá väzňov, zničilo aj duše ich väznielov“. Biskup zdôraznil, že dozorcovia boli za svoje vedomé zlé činy zodpovední, na druhej strane však „všetci z tých, ktorí pátra Kolbeho mučili, mali nesmrteľnú dušu, dušu, ktorá bola zvedená, chytená do pasce alebo posadnutá klamstvami Zlého“. Mons. J. Conley zvýraznil postoj pátra Kolbeho, ktorý „sa modlil za svojich mučiteľov“: „Neboli jeho nepriateľmi. Ich spása bola ziskom, ktorý dúfal, že sa mu podarí získať tým, že vydá svedectvo svätej lásky a sväteho mučenictva.“

Lincolnský biskup však upozornil, že „osoba, ktorá sa domnieva, že zlo je dobrom, nepodstúpi morálnu konverziu len preto, lebo mu niekto povie, že porušil zákon. Organizácia, ktorej cieľom je zabíjanie, neprestane fungovať len preto, lebo má zlé meno“. Dodal však: „Tieto zistenia by mohli byť katalyzátorm pre naše modlitby. Iba milosť je schopná osloboodiť srdce, ktoré sa došlo do osídel mocného zla.“

LISA BOURNE/LSN

Autori hymny Roku milosrdenstva dúfajú, že prispejú k prehľbeniu témy milosrdenstva

Vstúpiť hlbšie do milosrdenstva

Misericordes sicut Pater, Milosrdní ako Otec. Slovami z Lukášovho evanjelia sa začína latinský refrén oficiálnej hymny mimoriadneho Svätého roku milosrdenstva.

Autorom textu hymny je jezuita páter Eugenio Costa, hudbu charakteru meditatívneho rezponzoriálneho štvorhasu zložil anglický skladateľ a organista Paul Inwood. Nahrávku hymny blížiaceho sa Jubilea milosrdenstva zrealizoval Pápežský zbor Cappella Sistina pod vedením majstra Mons. Massima Palombella, SDB, v spolupráci s Rádiom Vatikán.

ZROD

Na otázku, ako sa zrodila hymna pre mimoriadny Svätý rok milosrdenstva, teológ a hudobník jezuitský páter Eugenio Costa (na obr.) pre Rádio Vatikán povedal, že s touto požiadavkou sa na neho obrátil práve Mons. Palombella, s ktorým spolupracuje už dlhší čas: „Mons. Palombella ma po dohode s Pápežskou radou pre novú evanjelizáciu, ktorá je zodpovedná za organizáciu jubilejného roku, požiadal, či by som nezložil

slová k hymnu na tému milosrdenstvo. Predložil mi niekolko požiadaviek a námetov v podobe krátkych latinských textov.“ Pri písaní textu sa páter Costa riadil usmernením, aby refrénom bolo motto *Misericordes Sicut Pater*, teda Ježišova výzva z Lukášovho evanjelia „*Budťe milosrdní, ako je milosrdný vás Otec*“ (Lk 6,36). Kvôli ľahkému zapojeniu sa spoločenstva do spevu sa opakujú v texte slová Žalmu 136 *In aeternum misericordia eius*, čo znamená lebo jeho milosrdenstvo je večné.

CHYTĽAVÁ MELÓDIA

Kritici vyzdvihujú, že hned' na prvé počutie sa hudba aj text ľahko zapamätajú. „*Bol to zámer*;“ s úsmievom hovorí páter Costa a dodáva: „*Refrén „Misericordes sicut Pater“ skutočne vojde do ucha, ako sa hovorí, tri sekundy po vypočutí. A potom, opakovana aklamácia vnútri strof, lebo jeho milosrdenstvo je večné je prenechaná chytľavej jednoduchej melódii.*“

Rada na podporu novej evanjelizácie vyzvala na účasť na konkurze o zhodobnenie Costovho textu asi 90 skla-

dateľov po celom svete. Z nich reagovalo 21, z ktorých sa napokon vybral Angličan Paul Inwood (na obr.). Inwood je významný a veľmi nadaný laický skladateľ, ktorý je mezi anglickými katolíkmi dobre známy. „*Vie pochopit, čo znamená komponovať s konkrétnym účelom, nie pre anjelov a archanjelov*, ale pre konkrétnu zostavu neprofesionálov, pre ľudí, ktorí spievajú, pretože sa zhromaždili, aby sa modlili a spievali. Skomponoval teda túto hudbu, ktorá je veľmi jednoduchá a veľmi dobre stavaná,“ hodnotí Paula Inwooda a jeho najnovšie dielo páter Costa.

HYMNUS AJ NA PROCESIU

Štyri slohy hymnu sú vystavané následovne: Prvá sa obracia k Bohu Otčovi, druhá k Božiemu Synovi, tretia k Duchu Svätému a štvrtá opakuje tiež všetky témy dohromady. Jednotlivé strofy hymny sa odvolávajú na biblické citácie, ako napríklad Lk 15 o milosrdenstve Otca voči mŕnnotratnému synovi, Mt 25,31, úryvok známy ako testament, podľa ktorého budeme súdení, Jn 15,27 „*Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam*“ a ďalšie, ktoré poukazujú na Božie milosrdenstvo.

A ako vidí páter Eugenio Costa, na koľko sa podarilo tému milosrdenstva spojiť s hudbou? „*Odpoved môže byť len dôvera a nádej, že kto sa spievaním naučí tieto slová, vstúpi hlbšie aj do tejomstva milosrdenstva. Už keď autor slov odovzdá text hudobnému skladateľovi, vyjadruje tým svoju nádej. Skladateľ aj ja si prajeme, aby tento spievaný text prispel k prehľbeniu témy milosrdenstva, ktorá je taká hlboká a taká široká a ktorou sa pápež František tolko zaoberá,*“ hodnotí E. Costa. Podľa neho zmyslom liturgického spevu je, aby tomu, kto ho spieva, „*neustále pomáhal vstúpiť do stredu toho, čo sa práve deje a koná*“. Aj preto považuje jezuitský páter z hľadiska liturgie tento hymnus za vhodný i ako spev na procesiu, teda aby sprevádzal dlhú procesiu, napríklad ako vstupný spev na začiatku bohoslužby, keď je v sprievode prítomných veľa osôb – biskupov, kňazov, diakonov. „*Táto hymna bude sprevádzaná hudbou, ktorá má svoj pokojný, ale presný rytmus, ktorý pomáha kráčať vo viere a nádeji,*“ dodáva páter Eugenio Costa.

red/RV

(Snímky: net)

Na pamiatku víťazstva pri Belehrade sa ustanovilo slávenie Premenenia Pána na 6. augusta

Sviatok Premenenia Pána a Slováci

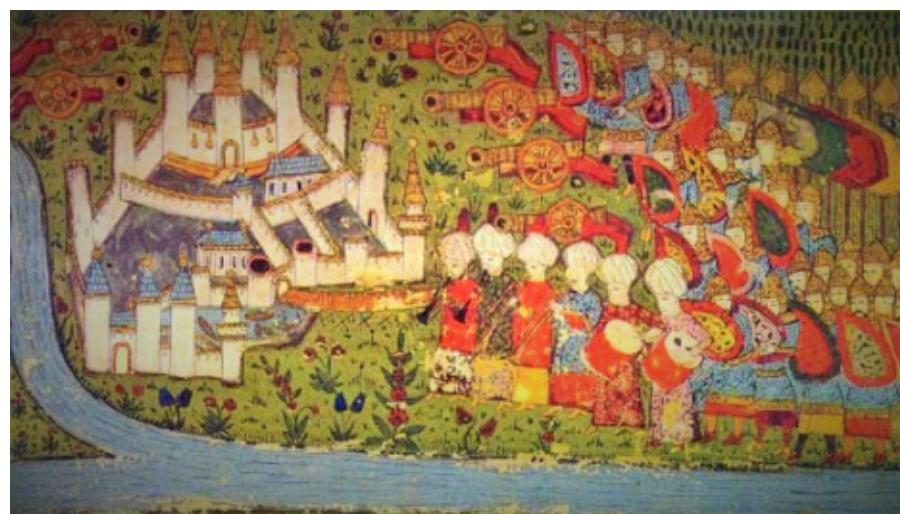
Premenenia Pána patrí k tým najdôležitejším v živote Ježiša Krista tu na zemi. Sviatok Premenenia Pána sa slávil v rôznych termínoch. Pápež Kalixt III. ho v roku 1456 nariadil sláviť 6. augusta. Islamskí Turci vtedy ničili kresťanské krajiny a pápež chcel aj touto slávnosťou povzbudiť ľudí a pozdvihnúť ich srdcia ľudí k Bohu a vyprosovať pomoc.

Rozmáhajúci sa islam v podstate už od svojho vzniku v 7. storočí postupne rozširoval svoje územie, a to prevažne vojenskou silou. Najprv postupoval v smere na západ po africkom kontinente. Konštantinopolis, či Carihrad, bol baštou kresťanstva na Východe. Napokon v roku 1453 dobyli muslimskí Turci aj toto mesto, ktorému dali nové meno – Istanbul.

Dobyvateľ Konštantinopolisu – sultán Mehmed II. (1451-1481) – založil doslova svetovú Osmanskú ríšu, ktorá v tom čase hraničila s Uhorskou.

Ján Hunyady

Bitka o Belehrad v roku 1456

BRÁNA UHORSKA

Prvá prekážka pre Turkov bola pevnosť Belehrad. Rozľahlé opevnené mesto a citadela na kopci na sútoku Dunaja a Sávy boli klíčovým bodom uhorskej obrany. Kontrolovali hlavnú cestu, po ktorej mohli útočiace armády do krajinu napochodovať, ako aj rieky potrebné na ich zásobovanie. Už tri roky po zaujatí Konštantinopolu, v roku 1456, sa však Turci pokúsili túto bránu Uhorska zdolať.

Už na začiatku roka 1456 bolo zrejmé, že sa chystá útok na Uhorsko. Hlavný kapitán Ján Hunyady (1387?-1456) sa usiloval posilniť hranice a zhromaždiť čo najväčšie vojsko. Na jeho výzvu o vojenskú podporu, ktorá podporil aj pápež, ostatní panovníci nereagovali, ba ani väčšina uhorských feudálov.

V službách kráľa Žigmunda sa Hunyady naučil pešiu taktiku husitov, ktorú úspešne kombinoval s nasadením tŕažkej, opancierovanej jazdy. Najväčšiu pomoc mu poskytol františkánsky mních Ján Kapistránsky (1386-1456). Tento charizmatický rečník, presvedčil tisíce obyčajných ľudí, aby sa pripojili ku kresťanským jednotkám na juhu Uhorska.

VÍŤAZNÁ BITKA

Turci začali Belehrad obliehať 2. júla 1456. Tureckú armádu tvorilo asi 60-tisíc ostrieľaných bojovníkov, ktorých sprevádzali desaťtisíce pomocných jednotiek.

Na druhej strane bolo asi sedemtisíc obrancov Belehradu a desaťtisíc Hunyadyho vojakov. Pomáhalo im niekoľko desiatok tisícov križiakov, čo

však boli slabo vyzbrojení sedliaci bez skúsenosti z boja. Išli však do boja s náboženským nadšením.

Jánovi Hunyadymu sa podarilo v „ná-mornej“ bitke preraziť kordón tureckých lodí uzavárajúcich na Dunaji prístup k mestu zo severu a dovestť do pevnosti posily a zásoby. Pod jeho vedením posádka odrazila hlavný turecký útok 21. júla. Pri útoku Turci cez rozstrelané hradby prenikli do mesta. Kresťania ich však vytlačili po celonočnom zúfalom boji v jeho uliciach.

Bitka pri Belehrade sa skončila dňa 22. júla 1456. Tomuto vojenskému úspechu prispeli vo veľkej miere práve naši predkovia – vtedajší Slováci. V Hunyadyho vojsku ich bolo totiž veľa, ba

>>>

Sultán Mehmed II.

vyskytujú sa aj názory, že dokonca boli vo väčsine.

EPIDÉMIA

Boje s Turkami v Európe pokračovali ešte stovky rokov, nikdy sa však už nepodarilo tak jednoznačne poraziť hlavnú osmanskú armádu vedenú sultánom.

Radosť kresťanov skalila epidémia, ktorá sa v horúcom letnom počasí rozšírila krátko po bitke, pretože tam zostali tisíce nepochovaných mŕtvol.

Zo svojho najväčšieho víťazstva sa Ján Hunyady dlho netešil. Nákaza zrátko postihla oboch hrdinov bitky – Jána Hunyadyho i Jána Kapistránskeho. Ján Hunyady zomrel 11. augusta 1456 v Zemunde (dnes je súčasť Belehradu). Pochovali ho v katedrále v hlavnom meste Sedmohradská, v Albe Iulii.

Ján Kapistránsky sa zasa utiahol do kláštora v Iluku pri Dunaji, kde 23. októbra 1456 zomrel.

Pápež Kalixt III. ešte na konci júna nariadił poludňajšie zvonenie v kostoloch, aby veriacich privolávalo na modlitbu za úspech krížovej výpravy proti Turkom. Do väčsiny Európy však nariadenie dorazilo až po príchode správy o výsledku boja a do povedomia sa už zapísalo ako prejav vdăky za víťazstvo pri Belehrade.

Sv. Ján Kapistránsky

SV. JÁN KAPISTRÁNSKY

Ján Kapistránsky mal mnoho cítel'ov za života i po smrti. Prispeli k tomu okrem iného početné zázraky, ktoré konal. Po dôkladnom skúmaní vyhlásil Jána Kapistránskeho za blahoslaveného pápež Lev X. roku 1514. Jeho úctu však obmedzili iba na sulmonskú diecézu. Pápež Gregor XV. ju roku 1622

rozšíril na celú Cirkev A napokon pápež Alexander VIII. vyhlásil tohto zaujímavého františkánskeho kazateľa roku 1690 za svätého. Okrem rodného kraja si sv. Jána Kapistránskeho uctievali najmä v Uhorsku, kde bola podľa neho pomenovaná jedna františkánska provincie.

SVIATOK

Slávenie tohto sviatku siaha do 4. storočia. V tej dobe svätá Helena, matka cisára Konštantína Veľkého, dala postaviť chrám na vrchu Tábor na počesť Premenenia Pána. Tento sviatok sa vo Východnej cirkvi slávnostne oslavuje od 6. storočia pod názvom *Pánovo premenenie*. V západnej Sýrii sa v 8. storočí nazýval *Sviatok vrchu Tábor*.

Na Západe sa sviatok Premenenia Pána začal sláviť vo fransko-rímskej liturgii v 10. storočí. V 12. storočí tento sviatok zaznamenávajú prvé uhorské liturgické pramene.

Kedže sa sviatok Premenenia Pána slávil v rôznych termínoch, na pamiatku víťazstva kresťanských vojsk pri Belehrade ustanovil pápež Kalixt III. slávenie tohto sviatku na 6. augusta. Je zaujímavé, že Kalixt III. zomrel práve na tento sviatok, 6. augusta 1458.

LUBOMÍR V. PRIKRYL
(Snímky: archív autora)

Vyšlo septembrové číslo časopisu Naša Žilinská diecéza

- Klúče k lepšiemu vzdelávaniu •
- Národný pochod za život •
- Milan Bričkovský •
- Folklórny festival Kubánkov sen •
- Saleziánka v Albánsku •
- Záchrana relikvie - Bernardín Šipkovský •
- Týždeň kresťanskej kultúry 2015 •
- Zuzka a Miro Pallovci •

Inštitút Communio, n.o.
Jána Kalinčiaka 1
010 01 Žilina

Email: icomunio@gmail.com
Web: www.icomunio.sk
Tel.: 041/56 58 434

Nedostal sa k vám časopis?

Napište nám do redakcie a pošleme vám ho poštu. Časopis si môžete aj predplatiť.

Emeritný pápež Benedikt XVI.: Západná hudba je pre mňa dôkaz pravdy kresťanstva

Stretnutie s božstvom

Dňa 4. júla 2015 udelili Pápežská univerzita Jána Pavla II. a Hudobná akadémia v Krakove emeritnému pápežovi BENEDIKTOVI XVI. čestný doktorát. Slávnosť sa konala v Apoštolskom paláci v Castel Gandolfe. Pri tejto príležitosti predniesol Benedikt XVI. príhovor, ktorý uverejňujeme v plnom znení.

Nemôžem v tejto chvíli nevyjadriť svoju obrovskú a srdečnú vdăčnosť za pocet, ktorý ste mi preukázali udelením doktorátu honoris causa. Ďakujem veľkému kancelárovi, drahej eminencii kardinálovi Stanisławovi Dziwiszovi, a akademickým predstaviteľom oboch univerzít. Teší ma predovšetkým fakt, že sa týmto spôsobom ešte väčšmi prehľbilo moje puto s Poľskom, s Krakovom, s vlastou nášho veľkého svätca Jána Pavla II., pretože bez neho by moja duchovná aj teologická cesta nebola mysliteľná. Svojím živým príkladom nám ukázal, ako môže spoločne ruka v ruke ísť radosť z veľkej sakrálnej hudby a úloha spoločne sa účastniť na posvätnej liturgii, vznešená radosť a prostota pokorného slávenia viery.

LITURGICKÉ HNUTIE

V rokoch, ktoré nasledovali po koncile, sa v tomto bode objavil s novým dôrazom starobyľý kontrast. Vyrastal som v salzburskom kraji poznamenanom veľkou tradíciou tohto mesta. Tam boli úplne prirodzené slávnostné omše sprevádzané zborom a orchestrom, boli pevnou súčasťou našej skúsenosti viery v liturgickom slávení. Nezmazateľne mi zostało v pamäti, ako napríklad pri prvých notách Mozartovej *Korunovačnej omše* ako by se otváralo nebo a dala sa veľmi hlboko zakúsať Pánova prítomnosť.

Popri tom tam však už existovalo liturgické hnutie, najmä prostredníctvom jedného z našich kaplánov, ktorý sa neskôr stal vicerektorm a potom rektorm seminára vo Freisingu. V priebehu

svojich štúdií v bavorskom Mnichove som sa potom veľmi konkrétnie a stále väčšmi zoznamoval s liturgickým hnutím v prednáškach profesora Paschera, jedného z najvýznamnejších koncilových odborníkov na liturgiu, a zvlášť v liturgickom živote seminárnej komunity.

Postupne sa tak stávalo citel'ným nápadie medzi *participatio actuosa* (činná účasť) na liturgii a slávnostnej hudbou, ktorá obostierala posvätné konanie, aj keď som to vtedy nevnímal tak silno.

ČINNÁ ÚČASŤ

V posvätnnej konštitúcii Druhého vatikánskeho koncilu o liturgii stojí jasne: „*Nech sa poklad cirkevnej hudby udržuje a pestuje s najväčšou starostlivosťou.*“ Na druhej strane zavádza tento text ako základnú liturgickú kategóriu *participatio actuosa* všetkých veriacich na posvätných úkonoch. To, čo stalo v tejto konštitúcii ešte mierumilovne vedľa seba, ocitlo sa neskôr pri recepcii koncilu v dramatickom napäti. Významné kruhy liturgického hnutia sa domnievali, že pre veľké chorálové diebla, ako aj pre orchestrálne omše bude nabudúce priestor len v koncertných sieňach, a nie v liturgii. Tu malo byť miesto len pre spev a spoločnú modlitbu veriacich.

Na druhej strane nastalo zdesenie nad týmto kultúrnym ochudobnením Cirkvi, ktoré z toho nutne vyplývalo. Ako obe zmierit? Ako uskutočniť koncil v jeho celistvosti? To boli otázky, ktoré som si kládol ja i mnohí ďalší veriaci, bežní ľudia nemenej než tí, ktorí prešli teologicou formáciou.

Tu je na mieste položiť si zásadnú otázku: Čím je v skutočnosti hudba? Odkiaľ prichádza a kam smeruje?

TRI PRAMEÑE

Myslím si, že sa dajú lokalizovať tri „miesta“, odkiaľ pramení hudba.

Prvé jej ťriedlo je skúsenosť lásky. Ked' sú ľudia uchvátení láska, otvára sa im iná dimenzia bytia, nová veľkosť a šírka reality. A nabáda aj na nové spôsoby vyjadrovania. Poézia, spev a hudba vôbec sa zrodili z tohto vytvárenia, z tohto otvorenia sa novej životnej dimenzie.

Druhým prameňom hudby je skúsenosť smútku, dotyk smrti, bolesti a existenciálnych pripastí. Aj v tomto prípade sa otvárajú – opačným smerom – nové dimenzie reality, ktoré už nemôžu nájsť odpoved' len v slovnom prejave.

A nakoniec tretie miesto pôvodu hudby je stretnutie s tým, čo je božské a čo je už od počiatku súčasť toho, čo sa nazýva ľudstvo. Tým skôr výskyt toho, čo je úplne iné a úplne veľkolepé, vzbudzuje v človeku nové spôsoby vyjadrovania.

Vari možno tvrdiť, že aj v oboch predchádzajúcich oblastiach – v láske a smerti – sa nás v skutočnosti dotýka mystérium božstva, a v tomto zmysle je práve dotyk Boha tým, čo súhrnnne vzaté predstavuje pôvod hudby. Citeľne sa ma dotýkajú napríklad zmienky v Žalmoch o tom, že ľud'om už nestací len spev, ale dovolávajú sa všetkých nástrojov, prebúdza sa skrytá hudba tvorenia a jej tajomný jazyk. V Žaltári, kde pôsobia aj oba motívy lásky a smrti, sa ocitáme priamo na hudobných počiatkoch Božej Cirkvi. Dá sa povedať, že kvalita hudby závisí na čistote a veľkoleposti stretnutia s božstvom, zo skúsenosti lásky a bolesti. Čím rýdzejšia a pravdivejšia je ona skúsenosť, tým bude rýdzejšia a veľkolepejšia aj hudba, ktorá sa z nej rodí a vyvíja.

>>>

STRETNUTIE S BOHOM

V tomto bode by som chcel vyjadriť jednu myšlienku, ktorá mi v posledných rokoch stále častejšie prichádza na um aj s ohľadom na rôzne kultúry a náboženstvá, ktoré spolu nadväzujú vzťahy. Na poli tých najrôznejších kultúr a náboženstiev sa vyskytuje veľká literatúra, veľká architektúra, veľké maliarstvo a sochárstvo. A všade je aj hudba. Avšak v žiadnom inom kultúrnom prostredí nie je hudba, ktorej veľkosť je zrovnatelná s tou, ktorá vznikla v priestíre kresťanskej viery: od Palestrinu k Bachovi, Händelovi až k Mozartovi, Beethovenovi a Brucknerovi. Západná hudba je niečím jedinečná a v iných kultúrach nemá sebe rovnú. To by nás malo viesť k zamysleniu.

Isto, západná hudba v mnohom pre-sahuje náboženskú a cirkevnú oblasť. A predsa nachádza svoj najhlbší pôvod v liturgii, v stretnutí s Bohom. U Bacha, pre ktorého Božia sláva predstavuje najvyšší cieľ a posledný účel hudby, je to úplne zjavné. Veľká a čistá odpoveď západnej hudby sa rozvinula v stretnutí s oným Bohom, ktorý sa v liturgii pre nás sprítomňuje v Ježišovi Kristovi. Tá hudba je pre mňa dôkaz pravdy kresťanstva. Tam, kde sa rodí a rozvinie takáto odpoveď, došlo k stretnutiu s pravdou, s pravým Stvoriteľom sveta. Preto veľká posvätná hudba, *musica sacra*, je skutočnosť teologickej rangu a trvalého významu pre vieru celého kresťanstva, aj keď nie je naozaj nevyhnuteľná, aby bola prezentovaná vždy a všade.

Na druhej strane je však jasné aj to, že sa nemôže vytratiť z liturgie a že jej prítomnosť môže byť celkom jedinečným spôsobom účasti na posvätnom slávení, na tajomstve viery.

VERNOSŤ FORME

Ak pomyslíme na liturgiu, ktorú slávil svätý Ján Pavol II. na každom kontinente, zbadáme celú šírku výrazových možností viery v liturgickom dení. Vidíme tiež, ako veľká hudba západnej tradície nie je liturgii cudzia, ale zrodila sa a vyrástla z nej, a tak stále znova prispieva k tomu, že je verná forme.

Nepoznáme budúcnosť našej kultúry a sakrálnej hudby. Jedna vec je však istá: tam, kde skutočne dochádza k stret-

nutiu so živým Bohom, ktorý v Kristovi prichádza k nám, tam sa rodí a znova rastie aj odpoved, ktorej krásu pochádza zo samotnej pravdy.

Cinnosť obidvoch univerzít, ktoré mi dnes udelili doktorát honoris causa, za ktorý z celého srdce znova d'akujem, podstatne prispieva k tomu, aby veľký dar hudby, ktorá vychádza z tradície kresťanskej viery, zostal živý a napomáhal tomu, aby tvorivá sila viery ani v budúcnosti nezhasla. Preto vám všetkým d'akujem z celého srdce nielen za poctu, ktorú ste mi preukázali, ale aj za všetku prácu, ktorú robíte v službách krásy viery. Pán vám všetkým žehnaj!

-red-/RV

(Snímky: CTV)

Múdry neschybí – inzeruje vo VOXe

Miesto pre
váš
inzerát

Objednávky:
vox@prikryl.sk 0915 793 811

Mlčanlivosť a načúvanie sú matkou tých najmúdrejších myšlienok a umeleckých projektov

Modlitba a umenie

Vladislav Malast: *Drevo a kríž*

Niet divu, že na konci rímskeho impéria, ktoré sa utápalо v okázalom prepychu, nemravnostiach a duchovnej prázdnote, silnelа v človeku tých čias túžba po alternatíve, po pravom pokoji a zmysluplnom živote v súlade s Božím plánom a najhlbšou ľudskou túžbou po skutočnom šťastí. Ranokrestanské komunity, nový duch spolunažívania a pomoci, altruizmu a spoločnej odvahy čelili Zlému tento trend potvrdzujú celkom jednoznačne.

NAČÚVAT

Radikálnejou formou návratu k základom pravého kresťanského života a jeho cnotiam bolo od 3. storočia hnutie anachorétov, stylitov, eremitov, cenobitov, pústnych otcov, pustovníkov a ne-skôr aj komunitných foriem mníškeho

života. V súčasnosti ich vnímame skoro ako opozitum voči reálnemu praktickému životu, ako istý antagonizmus medzi týmto a akýmsi iným svetom.

A predsa – ako to dokladá celý rad vynikajúcich exemplie z kníh pústnych otcov, známych ako *Apofthegmata*, ale aj príbehy pozbierané v knihách *Filokalia* – práve v tejto revolúcii ducha, kontemplácie, modlitby, liturgického slávenia, práce a činorodej pomoci sa zdanivo protirečivé svety stretávajú. Prvou syntézou – keďže sme na starobytom mieste starej benediktínskej tradície – boli kláštorné regule veľkého patróna Európy sv. Benedikta z Nursie. Podstatným prvkom tejto spirituality je postoj *obsulta*, čo znamená načúvaj, maj postoj pozornej bdelosti voči hlasu Boha vo svojom srdci, vo svedomí.

PAX BENEDICTINA

Takéto načívanie je pre nás, ohlušených cirkusom sveta, politických šarvátkov, prázdnych celebrič, marketingom marnosti a azda aj chaosom vlastného vnútra, zvlášť náročné. Nestačí iba vonkajší predpoklad, *silentium*, teda fyzické ticho, ale najmä treba zapojiť a cvičiť vnútorný princíp vnímanosti, *taciturnitas*, teda mlčanlivosť. Atmosféra takého vonkajšieho a vnútorného ticha robí záhraky v práci aj v umení, ktoré nijako nestoja proti sebe. Ak sa naučíme takto počúvať, vypestujeme si aj jemný zmysel pre rozlišovanie – nielen dobrého od zlého, ale aj lepšieho od dobrého. V sume týchto duchovných princípov má človek šancu nadobudnúť múdrost' miernosti.

Cieľom takého smerovania však nie je izolácia, dištancovanie sa od problémov, ale naopak radostná činorodosť a láska – v absolvnom, ale aj bratskom, partnerskom, sociálnom a vôbec blížnom zmysle. Len takáto sústavná láska má silu posvätiť každý okamih, pretože sa napája na trvalý zdroj z večnosti. Čítanie posvätných textov, *lectio divina* je iba jednou z časti stáleho rastu medzi modlitbou a prácou – *ora et labora*. Ovocím všetkého úsilia sa stáva onen príznačný a v histórii taký blahodarný pokoj — *pax benedictina*. Pokoj, ktorý je darom nebies a ktorý možno rozdávať ďalej. Len tak sa môže stať ostrovom pokoja v búrlivom mori dnešného vykľbeného sveta, ktorý horúčkovito pracuje na vlastnom krachu.

NUTNOSŤ CHVENIA

Myslím si, že v pripomienke mníšskych ideálov, ktoré majú zásadný významový presah aj k zdraviu našej západnej civilizácie, v tomto nahliadnutí za zdanivo neurotický povrch pustovníckej askézy s náročnými technikami tlmenia väšní a žiadostivosti, môžeme nájsť odpoveď aj na zmysel sympózia: načúvať najhlbšiemu hlasu v srdci, a aj keď je neraz zaprataný haraburdím vecí, o ktorých si myslíme, že ich potrebujeme, a klamlivých postojov, ktoré nás zotročujú miesto aby nás oslobodzovali, a potom vydávať svedectvo, čo sme začuli, zachytili, videli, premýšľali, premeditovali v tejto oáze starej pustovníckej tradície, ktorá je modernejšia ako všetky aktuálne trendy kultúrneho sebazmaru.

Počas pracovnej vernisáže sympózia som sa usiloval vyvrátiť apriórne očakávania, že účastníci podujatia sa tu schádzajú, aby takým či onakým spôsobom ilustrovali nejaké religiózne idey

>>>

a doktríny. Tí, čo vedia všetko, celý svoj život majú zadefinovaný v škrupulóznych stereotypoch a nemenných ilúziách, a to aj v ilúziach umeleckej práce napájanej servilným propagandizmom, svet nijako neobohacujú. Vítaní sú tí, ktorí na vlastnej koži, na vlastnom estetickom cítení, povedané s Tomášom Halíkom, potvrdzujú, že nie je pevné to, čo je bez chvenia. Práve tátó „chvejivost“, ak chcete pátravosť, hľadavosť, skúmavosť, každopádne udivujúci pohyb na ceste k sebavýrazu v kontakte s Posvätným sú tým, čo prináša najlepšie kreatívne plody.

INŠPIRÁCIE

Všetkým, ktorých to zaujíma, odporúčam prečítať si texty v katalógu sympozia, kde sú širšie interpretácie prínosu jednotlivých autorov – výtvarníkov. Teraz dovolím iba krátku summarizáciu témy, ikonografii a autorských programov aktuálneho ročníka.

Už 8. ročník medzinárodného výtvarného, literárneho a odborného sympózia Ora et ars, založeného na rozvoj niekdajšieho benediktínskeho kláštora a starého pútnického miesta na Skalke pri Trenčíne, potvrdzuje životaschopnosť tejto tradície vo všetkých kreatívnych oblastiach: výtvarné umenie, literatúra, hudba, veda.

Pokial' ide o oblasť výtvarného umenia, ustálili sa niektoré autorské trensy, ktoré sú inšpirované špecifickou duchovnosťou samotného miesta, kde autori počas sympoziálnych dní tvoria a trovia, aby vládali. Viacerých nadchýna fyziognómia kláštora s jaskyňou, epicentrum liturgie a spoločenstva na hornej Skalke alebo širší trenčiansky región s historickými pamiatkami, sakrálnymi stavbami a Božími mukami. Vidieť to v obľúbenom žánri veduty, teda akejsi umeleckej pohľadnice, ktorú autori interpretujú podľa svojich výrazových preferencií.

Jana Zaujecová: *Oratórium - Ornatórium*

Jozef Vydrnák: *Mariánska kaplnka v Trenčianskej Závade*

Ďalšiu skupinu tvoria tí výtvarníci, ktorí vidia zdroj inšpirácie v hagiografii, teda v legendovej literatúre o svätých, ktorí formovali duchovnosť Skalky – Sv. Andrej-Svorad a Sv. Beňadik. Čítať v *Maurovej legende* aj z odstupu mnohých storočí znamená zaujímavé pátranie v archetypoch pustovníckej tradície s asketickými praktikami, modlitbou a prácou. V ikonografii sa to potom prejavuje v podobe fiktívnych podobizní a postáv alebo v symbolickom využití niektorých kľúčových motívov legendy.

Časť výtvarníkov sa usiluje rozšíriť tematické portfólio aj výrazový arzenál svojej tvorby bez žánrových jednoznačností a očakávaní, ktoré nikdy neboli programovo formulované, čo považujeme za prednosť. Dobrým dokladom sú integrálne žánrové presahy alebo tragikomické figurálne projekty mapujúce územie ľudskej duše. Novú oblasť predstavujú koncepty, ktoré celkom vybočujú z hraníc verizmu, popisnosti a ilustrovania – týka sa to obraznosti, aj materiálneho prevedenia (textil, frotáz, drevo, ručný papier, hrdza, torzá kníh), no možno práve preto majú dar zhmotňovať dušu a oduševnenie kláštorného života.

V prostredí básnikov a spisovateľov sa nájdu aj takí, ktorí sa usilujú o poéziu neverbálnym spôsobom – vo fotografickom objavovaní tajomstva v zdaniivo banálnych veciach alebo v spontánnom procese imaginovania farbou a líniami.

Indický jezuita Anthony de Mello píše o potrebe duchovného vyprázdnenia sa, aby ten priestor v nás potom mohol osídlit Najvyšší. „*Niekedy sa prihrnuli hluční návštevníci, a to narušilo ticho kláštora. Žiakov to rozčulovalo, nie však Majstra, ktorému akoby hluk vyhovoval rovnako ako ticho. Raz protestujúcim žiakom povedal: Ticho nie je neprítomnosť zvuku, ale neprítomnosť ja!*“

A k tichu dodáva aj púštny otec Abba Diadochos: „*Ako neustále otvorené dvere kúpeľov odvetrvávajú horúčosť rýchle von, tak aj duša, ak chce veľa rozprávať, hoc by aj vravela podmanivo, stráca vlastnú hrejivosť vrátami hlasu. Včasná mlčanlivosť je teda dobrá, pretože je matkou tých najmúdrejších myšlienok.*“

A – ako dokladá sympózium Ora et ars – aj umeleckých projektov, vznikajúcich v objatí veľkého milujúceho ticha.

MARIÁN KVASNIČKA
(Snímky: archív autora)

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieri, stratil všetko.*

SVEDECIVO

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

UMENIE DUCHA - Návrat súčasného umenia do chrámu

Sainte Chapelle

V jezuitskej Kaplnke Sedembolestnej Panny Márie v Piešťanoch pokračuje projekt pod názvom *UMENIE DUCHA – Návrat súčasného umenia do chrámu*. Projekt vytvára priestor pre diela súčasného umenia, ktoré odzrkadľujú kresťanské posolstvo. Navracia ich do chrámu, kde kvalitné súčasné umenie – z rôznych dôvodov – často chýba.

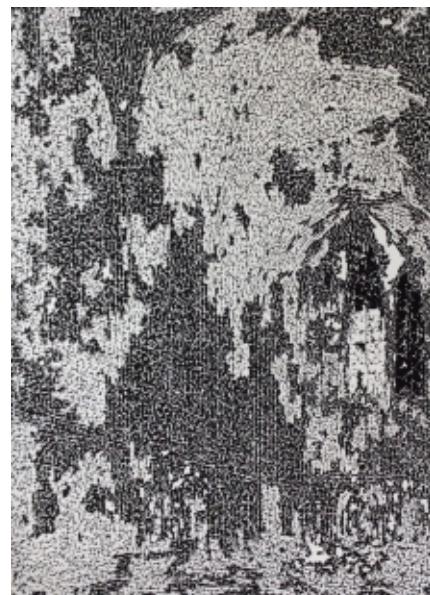
Architektonickou a významovou dominantou takmer každého mesta a dediny je chrám. Chrám, ktorý nie je len svedectvom doby či galériou, ale predovšetkým špecifickým miestom osobného stretnutia so živým Pánom.

Existujú chrámy, ktoré majú význam pre celú Cirkev, napríklad Chrám sv. Petra či štyri pápežské baziliky v Ríme: Bazilika Panny Márie Maggiore, Bazilika sv. Jána v Lateráne, Bazilika sv. Pavla za hradbami a Bazilika sv. Vavrinca za hradbami. Mnohé chrámy zohrali svoju úlohu v histórii alebo majú zvláštny význam pre miestne komunity. Každá diecéza si zvlášť pripomína vysviacku svojho najvýznamnejšieho chrámu, napríklad 30. augusta slávime výročie posviacky trnavskej Katedrály sv. Jána Krstiteľa.

Zobrazenie chrámu ako samostatného motívu má vo výtvarnom umení svoju prehistóriu. Kým v minulosti sa objavoval najmä ako súčasť krajinných

alebo mestských scenérií, v dvadsiatom storočí sa zobrazuje aj ako samostatný motív. Najznámejší príklad nájdeme u impresionistu Clauða Moneta, ktorý opakovane zaznamenával fasádu gotickej katedrály vo francúzskom meste Rouen v meniacej sa svetelnej atmosfére.

Kaplnka Sainte Chapelle v Paríži, ktoréj interiér zobrazuje obraz MARKA BLAŽA, vznikla ako miesto uchovávania vzácnej relikvie – tŕňovej koruny, ktorú získal francúzsky panovník Ľudovít IX. v 13. storočí (kaplnka bola dokončená v roku 1248). Tento gotický chrám, postavený ako obrovský relikviár, charakterizujú monumentálne vitráže, ktoré odhmotňujú priestor a vytvárajú unikátnu svetelnú atmosféru. Práve na ne sa zameral aj Marko Blažo, ktorý ich trpezlivo a precízne, vlastným spôsobom videnia kresbou vyskladal na obrazovej ploche. Zblízka pripomínanú neprehľadnú labyrint a aby vytvorili čitateľný celok, divák musí od

obrazu mierne odstúpiť. V prenesenom význame nám môže obraz pripomenúť naše každodenné boje a zápasy a „vernosť“ v malom“, ktorých význam niekedy pochopíme až po istom čase.

„Vždy som obdivoval architektonické pamiatky minulých storočí. Kostoly, chrámy, katedrály, svätyne, staré mestá, paláce, hrady, pyramídy rôznych civilizácií. Ako dieťa ma fascinovala predstava pôvodnosti starých múrov či najstarších vrstiev odkryvanych archeológmi a reštaurátormi. Fascinovali ma aj skameniny a práca paleontológov. V mojej tvorbe sú tieto spomienky z detstva jedným zo zdrojov inšpirácie,“ hovorí Marko Blažo.

P. LEOPOLD SLANINKA, SJ

INTELIGENTNÉ A PÚTAVÉ ČÍTANIE PRE ŽENU S OTVORENÝM SRDCOM...

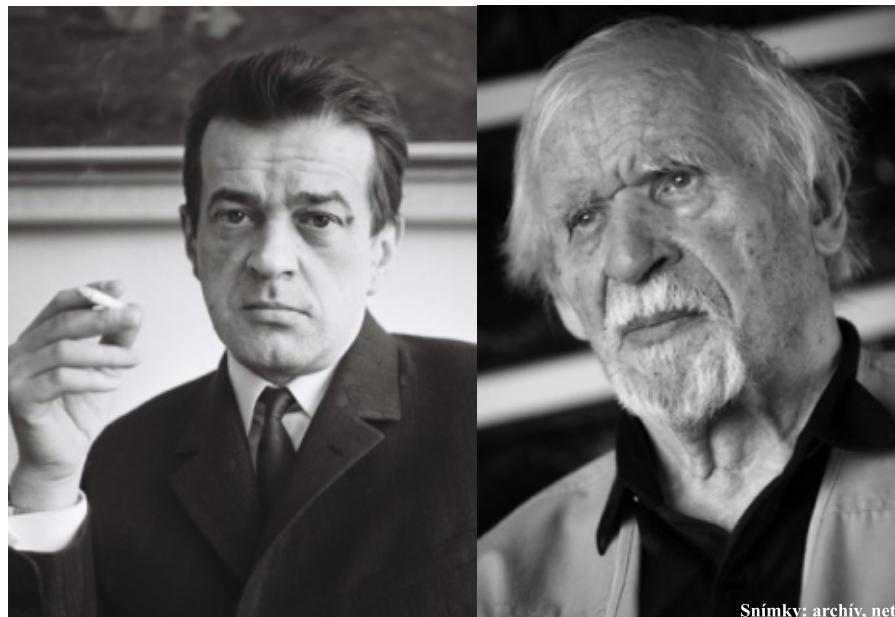
MIRIAM

Vychádzame už 10 rokov!

www.miriam.sk
miriam@miriam.sk
+421 907 160 854

Dva výbery básní dvoch geniálnych básnikov a rovesníkov s dvoma odlišnými osudmi

Dve cesty súputníkov

Snímky: archív, net

Miroslav Válek (vľavo) a Milan Rúfus (vpravo)

Vydavateľstvo Perfekt v rámci novovzniknutej edície poézie vykročilo veľmi zaujímavým spôsobom. Koncom minulého a začiatkom tohto roka vydalo výbery básní dvoch významných slovenských autorov, generačných súputníkov, ktorých životné príbehy i tvorba sa však odvíjali značne odlišne.

Koncom minulého roka vydal Perfekt pod jednoduchým názvom *Básne* výber 80 veršovaných diel Milana Rúfusa. Začiatkom tohto roka, tvarom, dizajnom i rozsahom nadvážujúc na *Básne*, vyšiel výber poetických diel Miroslava Válka *Zakázaná láska*.

Obaja poeti patria ku generácii slovenských básnikov, ktorí okrem nich reprezentujú aj Vojtech Mihálik či William Turčány. Válek sa však vďaka modernej artikulácii svojej poézie neraz spája s básnikmi o generáciu mladšími. Podľa literárneho vedca Jána Zambora Rúfusa a Váleku „s mladšími básnikmi na Slovensku koncom 50. a v 60. rokoch 20. storočia, po období najsilnejších ideologických tlakov, ktoré poznamenali aj básnickú tvorbu, obnovovali dôveru v poéziu“.

ANGAŽOVANOSŤ

„Zo široka a hmlisto vzaté, básnik už napísaním básne chtiac-nechtiac vyzrádza, za čo sa angažoval: či za život, či za literatúru, či za angažmán. Kedykoľvek človek vypustí z úst slovo, začne o sebe svedčiť,“ odpovedal v 60. rokoch na anketu o angažovanosti básnika Milan Rúfus. V tejto odpovedi azda najlepšie tkvejú príčiny rozdielnych životných i básnických osudov Válka a Rúfusa.

Ked' v roku 1956, aj napriek všetkým komplikáciám a možným rizikám, vysla Rúfusova prvotina *Až dozrieme*, literárny kritik Alexander Matuška napísal, že do poézie a kultúry vstúpil niekto, kto „vzal na seba neľahké breme, morálna osobnosť, niekto, kto sa nemieni páčiť, očarúvať a líškať, pretože prichodí s pravdou, kto ide za ve-

cou a stojí za ňou, kto vraví vážne slovo a slovo načas“. Celoživotná Rúfusova tvorba, ako aj jeho postoje, nás priam navádzajú, v zmysle jeho anketovej odpovede, doplniť Matuškove slová, že v tomto rodákovi z Liptova malo Slovensko niekoho, kto sa angažoval za život a za literatúru. A práve vďaka tomu sa Milan Rúfus, „básnik ticha“ (Pavol Staruss) a „údelu človeka“ (Milan Richter) „s autonómym pochladom na životné a morálne hodnoty ľudského konania, na lásku, pravdu, krásu, utrpenie i tragiku človeka i sveta druhej polovice 20. storočia“ (Viktor Timura), ktorý veľmi vnímavo a citlivu hľadal zmysel a podstatu ľudského života, stal všeobecne uznávanou kultúrou a morálou autoritou.

POKRAČOVATEĽ KATOLÍCKEJ MODERNY

Za čo sa v zmysle už spomínamej anketovej odpovede angažoval Rúfusov súputník Miroslav Válek? Za život, za literatúru, za angažmán? Či za všetko trochu?

Svoje prvotiny začal uverejňovať ako 15-ročný. Už vtedy bolo jasné, že sa na Slovensku rodí „niečo“ nevšedné a veľmi talentované. Verše publikoval prevažne v katolícky orientovaných periodikách (*Plameň, Rozvoj, Jas, Rozhlády...*), pričom prezrádzali Válkovu spojitosť s poéziou katolíckeho spiritualizmu. Spolu S Mihálikom a Turčánym ho vtedajšia kritika jasne radila za generálneho pokračovateľa katolíckej moderny. Ešte začiatkom roku 1948 uverejnili báseň so spirituálnym motívom *Prsty vo vetre*.

V ďalšom období sa Válek ešte stále „angažoval za život a za literatúru“. V roku 1959 mu vychádza básnická prvotina *Dotyky*. Dominuje v nej lyrika ľubostných drám. „Básnik exponuje situácie citovej nenaplennosti, smútku, frustrácie, rozchodu, sklamania, neopäťovanosti vztahu,“ hodnotí verše debutanta J. Zambor.

Každá ďalšia zbierka však Válka niekam posúva. Rozvíja seba i svoju tvorbu. Z naivného optimistického mladíka sa stáva muž, ktorý hľadá zmysel a ktorého poézia má zmysel. Literárny kritik Milan Hamada oceňuje najmä Válkovu zbierku *Nepokoj* (1963): „V nej si všimal úpadok ľudstva a človeka v ňom, ale tento pocit prevládal celosvetovo.“

ZNIČILA HO POLITIKA

No z Válka-básnika sa pomaly stáva nihilista. „Válek v istej chvíli stratil vieru v človeka,“ hovorí literárny vedec

>>>

Valér Mikula. Tou „chvíľou“ je podľa Mikulu zbierka *Milovanie v husej koži*, pretože „prináša básne o samote a stratenosti jednotlivca v hodnotovo vyprázdenom svete, silné i umelecky hodnotné svedectvo“.

Básnickou zbierkou *Slovo* (1976) zatíkol Válek posledný klinec do rakvy svojho talentu. Mikula ju hodnotí ako číru lož: „Válek už aj predtým, v programovej básni Nite z debutu Dotyky, považoval za jednu z úloh poézie milosrdného lož, no v Slove luže nemilosrdne vo všetkých otázkach: čitateľom, sebe, ba aj tej komunistickej strane, ktorá ho údajne, učila stať sa ľavcom:“

V roku 1962 vstúpil Válek do KSČ – a politika mu veľmi zachutila. Z funkcie tajomníka Zväzu slovenských spisovateľov to dotiahol až na slovenského ministra kultúry. „Válkova komplikovanosť presahuje naše chápanie. Je tam vrúcnosť i irónia, pláč i škrípanie zubov, ničenie i sebazničenie. Možno sa to niekomu nebude páčiť, ale podľa vlastnosti, ktoré u neho zvítazili, nazval by som ho naším najväčším básnikom zla,“ opisuje Válka V. Mikula.

Súdruh a brilantný básnik. Politika však zničila Válka ako básnika. Znaci tvrdia, že všade tam, kde sa vo Válkovej poézii objavujú politické prvky,

znehodnocujú, ba často až ničia jeho básne. A tie sú pritom neuveriteľne hravé, smutné i vtipné, je v nich úžasná, priam geniálna imaginácia.

CHVÁLYHODNÝ POČIN

Už sme sa dosť v slovenských dejinách, aj v tých kultúrnych, navylievali detí z vaničky spolu so špinavou vodou. Preto počin vydavateľstva Perfekt treba určite privítať. Slovenskú literatúru totiž tvorili aj kontroverzní umelci. Ich marginalizovaním, či, nebudaj, zatajovaním alebo úplným vyškrtnutím by sme sa dopúšťali veľkej krivdy.

Ak Perfekt v rámci novej edície siahol ako po prvom po Rúfusovi, treba to kvitovať, pretože tento primát mu

zaslúžene patrí. Diskutovať však o tom, koho výber mal vyjsť ako druhý, by bolo vedenie žabo-myšej vojny či neplodnej diskusie o možnom počte anjelov na špičke ihly. Perfekt túto úlohu zobrajal na seba a urobil dobré. Aj výberom, aj svojím cieľom „vydávať slovenské i svetové klenoty nie vo veľkej podobe, ale naozaj výber toho najlepšieho, čo vyslo u nás,“ ako vysvetluje Magdaléna Gocníková z vydavateľstva Perfekt. A práve tvorba Miroslava Válka nesporne patrí k umeleckým vrcholom modernej slovenskej poézie 20. storočia.

Naplňanie cieľa novej edície je naozaj chvályhodné. Po grafickej i knižnej forme obe knihy splňajú požiadavky doby. Možno by však stalo za úvalu zaradenie doslovu o tom-ktorom autorovi. Bolo by to poctivé nie len k umelcovovi, ktorý už pomaly schádza z myse nielen čitateľa, ale aj národa, no najmä k čitateľovi, zvlášť z mladšej generácie. Čitateľ by ľahšie pochopil dielo, ktoré sa rodilo v prečudesných peripetiach druhej polovice 20. storočia, no ktoré malo aj vplyv na one peripetie.

PAVOL PRIKRYL

**Srdečne Vás pozývame na
3. pamätný výstup na Veľký Rozsutec na
počesť Sv. Jána Pavla II.
prvú septembrovú sobotu,
5. septembra 2015**

Program:

- 7.30 Stretnutie účastníkov v Štefanovej
- 9.30 Svätá omša na Medziholi
- 12.00 Stretnutie účastníkov na vrchole
Veľkého Rozsutca
- 17.00 Odchod účastníkov zo Štefanovej špeciálnym
autobusovým spojom (smer Žilina)

Odchod účastníkov zo Žiliny je bezplatným špeciálnym autobusovým spojom o 6.45 hod. z autobusového nástupišta SAD Žilina.

Informácie: Krajská knižnica v Žiline

Kontaktná osoba: Božena Sobolová, 041/7232745, 0948848421

V prípade nepriaznivého počasia sa Svätá omša bude konat o 7.30 hod. v areáli Horskej záchrannej služby v Štefanovej.

Projekt: Duchaplný cestopis po stopách Jána Pavla II. v našich regiónoch, kód projektu PL-SK/ZA/IPP/III/149. Projekt je spolufinancovaný Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Štátnym rozpočtom v rámci Programu cestopisnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007 – 2013.

Žilinsky
samosprávny
kraj

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond
REGIONÁLNEHO ROZVOJA

Jubilujúce ÚSKI sa vyvinulo z Ústredia slovenského katolíckeho študentstva

Začali to študenti

Andrej Hlinka v roku 1937 na zjazde ÚSKŠ v Banskej Štiavnici

Počiatky vývoja hnutia slovenského študentstva spadajú do doby slovenského národného obrodenia a osamostatnenia spisovnej slovenčiny. Slovenské študentstvo sa už koncom 18. storočia organizovalo v smere národnom, politickom a spoločenskom a hlásalo potrebu intenzívnej kultúrnej práce.

Vtedajším podmienkam rozvoja slovenského študentstva pomohli cirkevné semináre, kde boli vlastne počiatky samotného slovenského študentského života. Práca tejto cirkevnej inteligencie viedla postupne aj k ľudu do dedín a pomáhala riešiť jeho nemalé problémy.

Počiatkom 19. storočia a najmä v revolučných rokoch, pod vplyvom francúzskej revolúcii vznikal na Slovensku národné sebauvedomovací politicko-spoločenský prúd, tvoriaci sa hlavne zo zástupcov študentstva. Táto generácia, inak nazývaná aj štúrovská, hľásala medzi ľudom potrebu drobnej práce na poli kultúrnom, sociálnom a hospodárskom. To malo za následok zvýšený záujem o štúdium v cirkevných seminároch, ale aj na univerzitách v neďalekej Viedni a Budapešti. V otázke sebauvedovania Slovákov zohrala Viedeň mnoho. Tu sa študenti pod vedením evanjelika Ľudovíta Štúra sebavzde-

lávali, a potom odchádzali domov viest a učiť nevzdelený ľud.

ROZVÍJANIE SIETE

Počas prvej svetovej vojny sa spolu z prebúdzaním národného povedomia, prebúdzalo aj študentské hnutie. Slovenskí vysokoškoláci v univerzitných strediskách mali svoje vlastné združenia a na stredných školách sa zakladali tajné spolky. Na stretnutiach týchto združení sa okrem iného učili pravopis, čítali slovenské knihy a recitovali básne. Uverejňovaním článkov v tlači sa dával podnet k bližšiemu zoznámeniu sa národne cítiacich študentov a k systematickej organizačnej práci.

Táto práca bola prerušená októbrovým prevratom. Pohyb slovenského študentstva tým dostáva novú formu a voľnejšie ovzdušie. Ide do obcí medzi ľud, hlavne na východe, agituje za štátu jednotu československú a začína rozvíjať svoju organizačnú sieť po

stredoškolských ústavoch. Strediskom študentského hnutia v tej dobe bol Ružomberok.

Slovenské študentstvo tvorilo jednotný front a to bez ohľadu na náboženské presvedčenie. Tu je nutné poznamenať, že všetci prední organizátori boli neskôr z ružomberského gymnázia vylúčení.

AJ NAPRIEK ZÁKAZU

V marci 1919 žiadali študenti riaditeľa gymnázia v Ružomberku o povolenie založiť v škole spolok s názvom Sociálne sdruženie slovenského študentstva (SSSS). Súhlas však nedostali. Nedostal ho neskôr ani ďalší študent, ba ani skupina žiakov zo štyroch nižších tried. Ministerstvo školstva nechcelo rozumieť takýmto záujmov študentov, a preto výnosom číslo 18613 z 27. mája 1920 „so zreteľom na mimoriadne pomery na slovenských stredných školách“ tieto združenia zakázalo. Napriek zákazu vznikol 29. júna 1919 dočasný ústredný výbor katolíckeho študentstva pod predsedníctvom Karola Sidora.

Dňa 8. augusta 1920 sa v Ružomberku konal zjazd katolíckych študentov. Z obavy z vylúčenia zo školy bola malá účasť. Na tomto zjazde sa definitívne ustanovilo Sociálne sdruženie slovenského študentstva, čo sa neskôr považovalo za založenie tejto ustanovizne.

Na slávnom treťom zjazde slovenských katolíckych študentov 14. a 15. augusta 1921 v Žiline bolo definitívne založené Ústredie slovenského katolíckeho študentstva (ÚSKŠ). Bola to strešná organizácia všetkých slovenských katolíckych spolkov a združení stredoškolských a vysokoškolských študentov. Predsedom ustanovizne sa stal Július Stano. Zjazd predstavoval normovú reorganizáciu a vytvoril centrál so sídlom v Brne.

VZNIK ĎALŠÍCH KRÚŽKOV

Po založení Ústredia slovenského katolíckeho študentstva vznikali pod jeho zastrešením ďalšie študentské spolky – spolok slovenských akademikov Rod v Ružomberku, Spolok katolíckych študentov v Rajci, spolok kysuckých akademikov Kysučan v Kysuckom Novom Meste, Samovzdelávajúci krúžok Jána Hollého pri rímskokatolíckom učiteľskom ústave v Spišskej Kapitule, Mariánska družina v Trnave, akcia katolickej mládeže J.A.S. v Košiciach, Spolok Klerikov Jána Hollého v Nitre, Samovzdelávajúci krúžok Martina Čulena v Kláštore pod Znievom, Literárny krúžok sv. Jána Zlatoušteho v Košiciach

>>>

či Radlinského samovzdelávajúci krúžok v Trnave. Dňa 2. októbra 1921 začali v Bratislave spolok slovenských katolíckych akademikov *Moyses*. Bol to jeden z najagilnejších spolkov organizovaných v ÚSKŠ.

ÚSKŠ takto združovalo viac ako tisíc slovenských katolíckych študentov a akademikov.

EDIČNÁ ČINNOSŤ

Predsedovia ÚSKŠ sa ustanovovali na školské roky. V roku 1926 organizovalo ÚSKŠ 11 spolkov a jednotlivé spolky mali úhrnom 650 členov (436 činných, 133 zakladajúcich, 53 prispievajúcich a 28 čestných).

Clenovia spolkov pracovali okrem iného v orolských jednotách a v niektorých iných spolkoch, v ktorých sa zveľaďovali v literárnych, hudobných, apologických a dramatických odboroch.

V roku 1933 sa členovia ÚSKŠ v hojnom počte zúčastnili Pribinových osláv v Nitre, v rámci ktorých sa konal aj X. zjazd tejto organizácie. Na tomto zjazde bola aj početná účasť českých katolíckych študentov. Andrej Hlinka pri tejto príležitosti posvätil vlajku tejto organizácie. Po tomto zjazde a oslavách sa začala perzekúcia slovenskej katólickej mládeže.

Už v novembri 1918 začali slovenskí študenti realizovať myšlienku vydávať študentský časopis. Vydávali ho v Ružomberku a Karol Sidor mu dal názov *Vatra*. Okolo tohto časopisu sa vytvoril aj študentský spolok s rovnakým názvom – *Vatra*. V roku 1923 nahradili v ÚSKŠ časopis *Vatra* svojím časopisom *Rozvoj*.

Ústredie vydávalo aj knižné publikácie. V edícii Prameň vychádzali prvotiny neskorších významných slovenských básnikov a spisovateľov, ako boli Andrej Žarnov, Milo Urban, Valentín Beniak, Tido J. Gašpar, Pavol G. Hlubina, či Svetoslav Veigl.

POKÁL

V septembri 1924, pri príležitosti 60-tych narodenín Andreja Hlinku dalo Ústredie slovenského katolíckeho študentstva vyhotoviť strieborný pokál. Vrchol pokála tvorila soška oslávenca. Študenti odovzdali pokál A. Hlinkovi na bankete, ktorí usporiadali na jeho počest. Oslávenec vrátil pokál Ústrediu so želaním, aby ho každý rok udelili osobe, ktorá sa v uplynulom roku najväčšmi zaslúžila o slovenský národ a o slovenské katolícke študentstvo.

Ako prvý dostal pokál práve A. Hlinka. Do roku 1940 boli pokálam poctený spišský sídelný biskup Ján Vojtaššák,

Účastníci zakladajúceho kongresu Pax Romana

zakladateľ a riaditeľ Svoradova prelát Eugen Filkorn, senátor Ján Kovalík, prelát Pavol Blaho, riaditeľ Matej Murín, prelát Ľudovít Okáňik, minister Jozef Tiso, univerzitný profesor Josef Babor, znova Andrej Hlinka, rektor prelát Ján Ferenčík, poslanec Jozef Sivák, poslanec Karol Sidor, provinciál jezuitov Rudolf Mikuš, ministerský predsedajúci a rektor Slovenskej univerzity Vojtech Tuka a napokon prezident Slovenskej republiky Jozef Tiso.

Od roku 1944 opatraloval Hlinkov pokál Jozef M. Kirschbaum, ktorý v roku 1950 mene seniorátu ÚSKŠ oživil tradíciu odovzdávania Hlinkovho pokála v USA.

PAX ROMANA

V roku 1920 švajčiarski katolícki študenti prehĺbili svoje kontakty s ostatnými študentmi, najmä s holandskými a španielskymi. Zvolali kongres, ktorý sa konal 19. júla 1921 vo švajčiarskom Fribourgu. Zúčastnili sa na ňom vedúce osobnosti študentov z 23 krajín z Európy, ale aj z iných kontinentov. Tu začalo združenie s názvom Pax Romana s predstavou, že študenti budú pracovať v znamení hesla *Pax Christi in Regno Christi*.

V Pešťbudíne (Budapešť) sa 19. až 25. augusta 1924 konal kongres Pax Romana. ÚSKŠ sa vtedy stalo riadnym členom tejto medzinárodnej organizácie.

Ked' po komunistickom prevrate roku 1948 ÚSKŠ totalitná moc zakázala a mnohých členov uväznila, preneslo Ústredie svoje aktivity do exilu. Tam pracovalo pod názvom Združenie slovenského katolíckeho študentstva v zahraničí. Jeho sídlo bolo v Belgicku, neďaleko v Španielsku. Združenie vydávalo časopis *Rozvoj* a jeho

Prvý slovenský spolok, Združenie slovenských katolíckych študentov v Madride, založili študenti roku 1950. Od roku 1952 sa tu presídlilo z Paríža.

ža aj ústredie Združenia slovenského katolíckeho študentstva v zahraničí. Po byt študentov bol z väčšej časti prechodný a obmedzený na dĺžku štúdia, čo neumožňovalo vybudovať trvalejšie stredisko pre migrantov alebo spolok s dlhšou životnosťou.

Niekdajší študenti však už zväčša boli absolventi vysokých škôl. V jubilejnom círilo-metodskom roku 1963 vzniklo v exile Ústredie slovenských katolíckych intelektuálov ako právny nástupca niekdajšieho Združenia slovenského katolíckeho študentstva v zahraničí.

Ústredie slovenských katolíckych intelektuálov v zahraničí od svojho založenia pravidelne udeľovalo Veľkú Zlatú círilo-metodskú medailu s retiazou, ktorú ako prvý dostal pápež Pavol VI. Laureátmi tohto prestížneho vyznamenania boli aj básnici Rudolf Dilong či Gorazd Zvoník, historici Milan Durica, Michal Lacko, František Vnuk, politológ Jozef Mikuš, kardinál Jozef Tomko, prelát Jozef Vavrovič.

V Ríme sa 7. augusta 1962 konalo prvé Generálne zhromaždenie Ústredia slovenských katolíckych intelektuálov. Tu došlo k zlúčeniu sekcie študentov – Združenie katolíckeho študentstva v zahraničí, a akademikov do spoločnej organizácie – vtedajšieho ÚSKI.

LUBOMÍR V. PRIKRYL
(Snímky: archív autora)

Anketa medzi historikmi ukázala, že podľad na SNP stále nie je objektívny

Je čo skúmať

Pohľad historikov na Slovenské národné povstanie nie je jednoznačný. Niekoľkí slovenskí profesionálni historici, prevažne orientovaní na výskum dejín 20. storočia, sa zúčastnili na ankete, ktorú organizovala Matica slovenská a ktorá je pokusom objektivizovať slovenské historické vedomie pri interpretácii dejín. Časť ankety, ktorá sa týka SNP, uverejňujeme s povolením zostavovateľa ankety.

Ako hodnotíte spracovanie 29. augusta 1944 a problematiku Slovenského národného povstania v slovenskej historiografii? Považujete ho za objektívne a dostatočné? Má táto téma ešte určité deficity?

Róbert ARPÁŠ:

Téma SNP, aj s ohľadom na predchádzajúce obdobie, bola často spracovávaná. Glorifikáciu spred roku 1989 vystriedala kritika, ale aj úsilie o nový, objektívny pohľad. Napriek tomu je ešte priestor pre historika, ktorý sa o túto významnú udalosť slovenských dejín zaujíma.

Milan S. ĎURICA:

Spracovanie tejto hálivej témy v slovenskej historiografii je celkom neobjektívne a nedostatočné. Všetko bolo a je podmieňované politickými režimami, ktoré tu od roku 1945 vládnu a pred ktorými slovenskí historici nemajú odvahu zistovať a publikovať historické fakty, ako sa udiali.

Z Povstania roku 1944 sa vytvoril mýtus, ktorý je často v evidentnom rozpore so skutočnosťou.

Anton HRNKO:

Povstanie je v slovenskej historiografii hľadom jedna z najspracovanejších tém. Myslím si, že aj mnohí naslovovo vzatí odborníci nie sú schopní obsiahnuť všetko, čo o SNP bolo už napísané a publikované. Napriek tomu nie som presvedčený, že nie je čo d'alej skúmať, že nie je čo d'alej vysvetľovať, spracovať a dávať do súvislosti. Tvrdenia, že už je vlastne všetko prebádané a nič nového sa nedá povedať, sú bez reálneho podkladu. Ako všetky témy z novoveku, aj téma SNP je silno zideologizovaná, ale nie až tak, ako vznik a existencia prvej Slovenskej republiky. Myslím si, že najväčšou slabinou pri spracovaní dejín SNP je fakt, že všetky súvislosti s ostatnými dejinami sú výrazne ignorované.

nou pri spracovaní dejín SNP (aj k prvej SR) vo všeobecnosti je prístup k problematike: Stále a najčastejšie sa vykladá z pozície – nechceme povedať československému – ale pročeskoslovenského (bez spojovníka) videnia. Pri takomto prístupe nám uniká celá škála problémov, ktoré ovplyvnili vypuknutie, priebeh i vyústenie Slovenského národného povstania. Druhý prístup je z pozície tých, ktorí sa ideologicke stotožnili s režimom, resp. jeho umiernenou časťou. Tomuto prístupu taktiež chýba objektivizujúci nadhlás. Ako sol' nám chýba pohľad slovenský z demokratických východísk, nezačažený ani jedným pólom stále si konkurujuúcich postojov a ideologickej konštrukcií. Pri výklade z týchto pozícií by sme museli hlbšie rozoberať otázku, prečo neboli do Povstania proti Nemcom pribratí demokraticky zmýšľajúci príslušníci ľudovej strany a aký to malo vplyv na celkové osudy povstaleckých zápasov; prehodnotiť úlohu Edvarda Beneša a londýnskej vlády atď., atď.

Takže deficitov je stále dostatočné množstvo. Netreba hľadáme pripomínať, že existuje aj výklad z československých pozícií. Je zaujímavé, že tento výklad je najbližšie k tým, ktorí považujú SNP za povstanie proti vlastnému štátu.

Martin LACKO:

Spisba o SNP a čsl. odboji na Slovensku je objemná, ale často nie objektívna. Podobne ako pri téme prvej Slovenskej republiky, aj tu je množstvo otázok, ktoré čakajú na svoje prehodnotenie či osvetlenie. Najväčšou hanbou je, že celé kolektívy, ktoré na ňom desaťročia pracovali, nespravili základnú vec, a to spočítanie jeho obetí.

Róbert LETZ:

Deň 29. august 1944 je predmetom stáleho záujmu slovenskej historiografie. Nazdávam sa, že v porovnaní so 14. marcom 1939 je oveľa viac a hlbšie spracovaný. Problém je podobný ako pri 14. marci 1939, ale z druhej strany. Povstanie a jeho priebeh pritáhlo pozornosť historikov, ale rovnako aj ideológov. O tejto udalosti určite nájdeme viac kníh a článkov než o 14. marci, ale problém je v tom, že Povstanie bolo 40 rokov udalosťou, o ktorú opierali legitimitu politické režimy, prichádzajúce k moci roku 1945 a napokon roku 1948. Tým je spôsobená aj jej

>>>

ho tabuizácia a rôzne účelové politické výklady. Povstanie vždy muselo vyznieť kladne, pokroko a pozitívne a akákoľvek kritika sa pokladala za útok nielen na jeho odkaz či podstatu, ale aj na podstatu režimu. Tak sa vytvoril stav, ktorý by sa dal nazvať hypostázia. Historická udalosť, ku ktorej sa viazalo veľa rituálov a oficiálnych spomienok, bola vytrhnutá zo svojich reálnych súvislostí a stala sa nedotknuteľnou, abstraktnou kategóriou. Slávila sa paradoxne aj vtedy, keď mnohí povstalci sedeli vo väzniciach a dostali sa aj na popravisko. Komunistickej interpretácii vyhovovalo zdôrazňovanie rozhodujúcej účasti partizánov, ktorí najlepšie zodpovedali predstavám ľudových revolučných bojovníkov a heroickému pátoсу. Povstaniu sa venovalo veľa historikov, je o ňom napísaných veľa kníh, vydané encyklopédie, zborníky, štúdie a články. Dosiahlo sa však skôr opačný efekt. Takéto diela mali z väčšej časti skôr propagáčny charakter a mälokto ich považoval za seriózne. Povstanie pokladala komunistická strana za svoju agendu a túto historickú udalosť interpretovala účelovo podľa svojich záujmov. Tým bol umľčaný pohľad, ktorý by objektivizoval zástoju občianskej zložky odboja. Bolo to možné v samizdate alebo v zahraničí. Chýbal aj fundamentálny kritický pohľad, ktorý by túto historickú udalosť hodnotil kriticky ako celok. Aj ten bol odkázaný na samizdat alebo exilovú historiografiu. Významná časť slovenskej verejnosti stálym opakovaním a propagandou vnímala túto udalosť ako neoddeliteľnú súčasť komunistického režimu. Podobne ako pri 14. marci, verím v možnosť postupnej objektivizácie, ktorá prichádza s generačnou výmenou, ale aj s možnosťou slobodného bádania v archívoch doma a v zahraničí.

Peter MULÍK:

Spracovanie tejto témy je pomerne rozsiahle. Existuje niekoľko monografií, edícií dokumentov a veľké množstvo štúdií. Napriek tomu nie je téma spracovaná komplexne.

Ivan MRVA:

Deň 29. august 1944 a SNP sú spracované veľmi zoširoka, v mnohých smeroch detailne, no neobjektívne, dokonca falosne. Mnohé udalosti sa neberú do úvahy, až v ostatných rokoch

sa niektoré klamstvá začínajú naprávať, napríklad udalosti v Banskej Bystrici na veliteľstve pozemného vojsk, prípad na martinskéj železničnej stanici atď., no mnohé nepravdy sú stále v platnosti.

Pavol PARENIČKA:

Problematikou Povstania sa zaoberala ako svoju hlavnou tému a doménou komunistická historiografia, ktorej vyše 40-ročný monopol nenepraviteľne zdeformoval a stále deformuje vedomie slovenského národa. A ako keby to nadálej pokračovalo, keď sa pozrieme na niektoré inštitúcie a ich výstupy. Dost' toto skreslené ponímanie Povstania a vojny prízivuje aj televízia, ktorá donekonečna reprízuje povstalecké a iné nezmyselné histórie o týchto prelomových časoch, lebo nič nové ne-

pripravuje, ba zodpovední pracovníci sú leniví spraviť aspoň k týmto dramatickým žánrom odborný komentár. Aj preto sa nemôžeme osloboodiť spod pažúrov ideológie komunistického dejepisectva na Slovensku.

Peter SOKOLOVIČ:

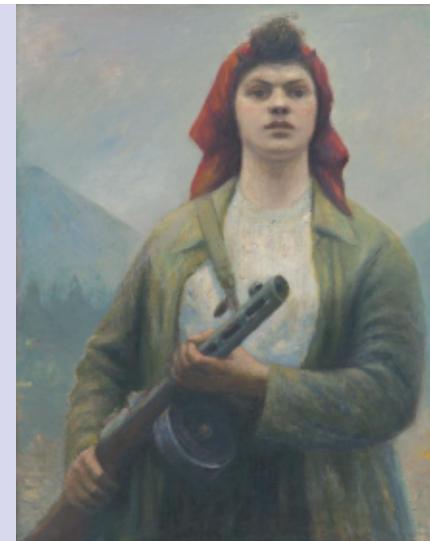

Obdobie Povstania je v slovenskej historiografii popísané relatívne dobre, aj keď s určitými medzeračami. Väčšia časť diel venovaných SNP vznikla pred rokom 1989, čo determinuje ich objektivitu. Na druhej strane po roku 1989 vzniklo na Slovensku viacero diel, ktoré sa usilujú o objektivitu aj v nazenaní na SNP.

PETER MULÍK, zostavovateľ ankety
(Snímky: archív, SNN)

Literáti a SNP

Slovenské národné povstanie nenechalo chladných ani vtedajších slovenských spisovateľov a literátov. Obrátili sa na slovenský národ s výzvou, ktorú uverejnili aj denník Slovák.

Ján Mudroch: Partizánka na stráži pod Rozsutcom

My, slovenskí spisovatelia, ako nositelia národného ducha, v t'ažkom položení svojej otčiny apelujeme na slovenské svedomie.

Bol'avý stav rozháranosti nášho Slovenska napĺňuje nás obavami o d'alší vývin nášho národného a štátneho byтиja. Prosíme preto každého syna národa, aby chránil životy, duchovné a hmotné hodnoty slovenské. Vo svojom neštastí nenášobme si rany sami, aby utrpenie národa nepresahovalo jeho sily. Slovák k Slovákovovi nech sa stavia s láskou, ktorú mu prikazuje rodová spolupatričnosť.

Zavrhujeme každý pokus, ktorý chce stavať akúkoľvek hrádzu medzi Slovákm.

Prejavujeme nezlomnú vieru v život a budúcnosť slovenského národa, vyznávame jeho osobitosť a tým i prirodzené právo na vlastný štát. Nijaké násilné zásahy nemôžu meniť na tejto našej prirodzenej základni. Každý národ má právo na svoj štát, má ho teda i nás národ slovenský, a to na území svojho etnického celku.

Voláme národ, aby sa spämätal. Voláme rovážnych a spravodlivých kormidelníkov národa, aby ho vyviedli z terajších osudových úskalí k jednote a pokoju.

Nech sa nad každú obet', prinesenú za slobodu národa, schýlia na poctu naše zástavy.

V Bratislave, 2. októbra 1944

Dokument podpisali: Valentín Beniak, Andrej Žarnov, Eudo Zúbek, Rudolf Di-long, Karol Strmeň, Emil Boleslav Lukáč, Mikuláš Gacek, Henrich Bartek, Jozef Ambruš, Jozef Antošík, Ján Kostra, Dobroslav Chrobák, Ján Poničan a Ján Smrek.

G. Husák, K. Šmidke a L. Novomeský napísali v roku 1944 do Moskvy ódy na slovenský štát

Nečakaný pohľad na slovenský štát

A. Mach (vľavo) a L. Novomeský (vpravo)

Viac ako štyridsať rokov komunistickým režimom podávaný a presadazovaný pohľad na slovenský štát (1939–1945) neskutočným spôsobom devioval historickú pravdu. Ako sa však pozerali na prvú Slovenskú republiku vtedajší komunistickí vodcovia?

Po príchode z Moskvy vytvoril Karol Šmidke v auguste 1943 spolu s Lacom Novomeským a Gustávom Husákom 5. ilegálny výbor KSS. Toto vedenie slovenských komunistov pripravilo v júli 1944 obšírne memorandum, ktoré začiatkom augusta toho istého roku, teda doslova len niekoľko dní pred vypuknutím SNP, odnesol do Moskvy K. Šmidke. Uverejňujeme časť memoranda, ktoré opisuje život v slovenskom štáte.

DOVŔŠENIE SVOJBYTNOSTI

Slováci sú samostatný národ, majú tie isté práva a nároky ako každý iný národ. Dnes je tu národným jazykom výlučne slovenčina, sú dané všetky formálne atribúty národa, preto narazi na odpor každý, kto by sa chcel vrátiť ku starej koncepcii jednotného československého národa. Preto aj Londýn je značne populárny prinajmenee nejasným stanoviskom v tejto veci.

Každé odkladanie jasnej reči o tejto otázke môže iba škodiť spoločnej veci. Slovensko z národnnej stránky prezilo

svoje obrodenie po roku 1918 a dokončilo vývoj po roku 1938. Že sa tak stalo v kombinácii s najohavnejším politickým režimom, treba ľutovať, ale nič sa na fakte nedá zmeniť, z národnnej stránky je tu určité sebavedomie z toho, že si vieme sami svoje veci riadiť v politike a hospodárstve, že môžeme mať svoje vojsko, vlastné úrady, že naša reč nie je o nič menej ako reči iných národov, že Slovensko bolo partner, s ktorým i zahraničie rokovalo (ZSSR a pod.) a čiastočne rokuje aj dnes, prosto, že slovenský národ môže byť aj subjektom a nielen objektom politiky a všetkého.

Preto sa veľmi sympaticky sleduje, že Moskva nikdy nehovorí o československom národe, ale vždy o slovenskom a českom. To, že toto stanovisko mali československí komunisti a že ho držia stále doma slovenskí komunisti. Čechoslováci sú biele vrany, aj to väčšinou českého pôvodu.

NEZVRATNOSŤ VÝVOJA

Za uplynulých šest rokov je najmarcantnejším znakom, ktorý sa nebude

dať zmazať pádom režimu, vývoj k národnému sebavedomovaniu a dokončeniu vývoja z formálnej stránky. Treba totiž presne rozlišovať medzi politickou stránkou a stránkou národa. Kým dnešná politická línia bude nenávratne rozdupaná a už dnes nemá doma žiadnu oporu, národný vývoj sa nedá vrátiť späť do roku 1938, naopak, klady dnešného režimu zostanú a dovršíť sa musí národný vývoj politickou a sociálnou slobodou.

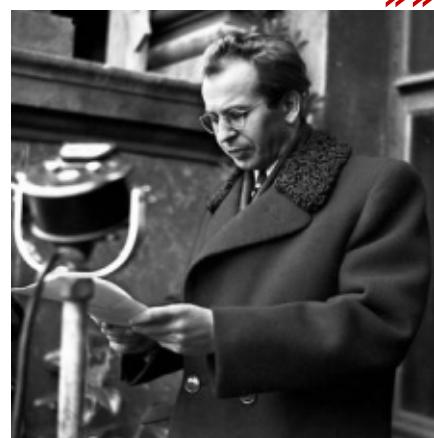
Vždy keď počívame londýnsky rozhlas, uvedomujeme si, ako tam ľudia zostali stáť v myslení z roku 1938. Aké je ich myslenie a názory. Ako im hnev proti režimu zastiera oči v slepote v ostatných otázkach. Česi stratili nielen politickú slobodu, ale i národnú slobodu. Slováci sú na tom politicky horšie než ČSR, ale na svoj prospech.

SILNÉ HOSPODÁRSTVO

Hospodárske otázky sa podarilo dobré zvládnúť, a to i na prekvapenie ľudí, ktorí v tom čase neboli režimu nenaoklónení. Dnes je na Slovensku pomerne dosť tovaru. Zásobovanie funguje celkom dobre, oproti územiam iným (Česko, Maďarsko, Poľsko) je na Slovensku najlepšie, či už ide o výšku reálnych miezd, alebo o možnosti zariadenia tovaru. Platky zamestnancov a robotníkov sa mnoho ráz zvyšovali. Závody majú rôzne zásobovacie výhody, o nedostatku základných tovarov pre konzum ne môže ani reči.

Slovenská koruna je v obchodnej Európe najlepšou menou, doma má prebežne plnú dôveru, ľudia ukladajú ešte peniaze, nie je tu útek k naturálnym obchodom, aké pozorovať v okolí, nábehy k inflácii sú vyvolané skôr nemeckým nátlakom v hospodárstve než domácimi pomermi, ceny spotrebnych tovarov na čiernom trhu sú jeden- až päťnásobok úradnej ceny, často sa držia pri úradnej cene, kym napríklad v Čechách do-

>>>

G. Husák

sahujú sto- až dvestonásobok. Ťažkosti robia nemecké požiadavky, v dôsledku ktorých dnes Nemecko dlhuje Slovensku 6 miliárd Ks. Zo Slovenska sa pašujú a súkromne vyvážajú potraviny, cigarety, liehoviny, textílie a pod. do Čiech, Nemecka a inde. Slovenský priemysel sa počas určitej konjunktúry, ktorú mal za tejto vojny, veľmi zmodernizoval, do zariadení sa investovali asi dve miliardy Ks (v priebehu dvoch rokov), čo je na Slovensku veľká suma.

Pomer slovenskej koruny k českej je úradne 1 : 1,05 v prospech českej koruny, v skutočnosti (na čiernom trhu, burze a pod.) reálna sila je asi 7 : 1 až 10 : 1 v prospech koruny slovenskej. Mena českej koruny je úplne zruinovaná, mena slovenskej koruny sa pomerne slušne drží. Nemecká marka je bezcenný papier, hoci jej kurz je 11, 65 Ks, kupuje sa načierno po 1 – 2 Ks. Pengő po okupácii Maďarska neobyčajne klesol.

Keby neprišlo k okupácii a vydrancovaniu Slovenska Nemcami, boli by tu určité zásoby, pravda, nie veľké, do stačného však na udržanie domáceho obyvateľstva a azda aj na malú výpomoc pre Čechy.

VŠEOBECNÁ SPOKOJNOSŤ

Robotníctvo je nespokojné viac z politických dôvodov než zo sociálnych, ráta sa však samozrejme s tým, že s politickými zmenami bude robotníctvo a malé roľníctvo servírovať sociálne požiadavky. Štátne aj súkromné úrad-

V. Turčány

nictvo, aj keď nie platené skvele, je platené slušne a vzhľadom na reálnu silu Ks oveľa lepšie než napr. v Čechách. Priemyselná výroba je usmerňovaná Najvyšším úradom pre zásobovanie (Dr. I. Karvaš), pokial' je to potrebné pre nedostatok surovín (kov a pod.) sú určované ceny výrobkov a ten istý úrad uskutočňuje zásobovanie obyvateľstva potravinami a niektorými priemyselnými artiklami.

Rolníctvo v podstate nie je regulované (iba pokial' ide o zásobovanie), vý-

roba tu ide v starých kol'ajach. Problem malého roľníctva bude jeden z prvých na riešenie, pretože je na Slovensku hádam najaktuálnejší.

Vcelku možno povedať podľa šesťročných skúseností, že Slovensko je schopné hospodársky a finančne samostatne existovať, samo sa udržať a má dnes aj potrebné sily technické i výrobné predpoklady na medzinárodnú konkurenciu.

-red-

(Medzititulky a odseky: redakcia)
(Snímky: archív)

PriestorNet

**PRAVÝ
POHLAD
NA SVET**

priestornet.com

Pred 100 rokmi zomrel Štefan Furdek, organizátor života Slovákov v Spojených štátoch

Vedúci činiteľ krajanských organizácií v USA

ŠTEFAN FURDEK bol slovenský rímskokatolícky kňaz, spisovateľ a národný buditeľ. Vďaka jeho krajanským, spolkovým a kultúrno-spoločenským aktivitám na prospch slovenskej komunity patril k najvýznamnejším slovenským pristáhovalcom v USA.

Štefan Furdek pochádzal z hornej Oravy. Narodil sa v Trstenej dňa 2. septembra 1855. Po absolvovaní ľudovej školy vo svojom rodisku chodil na gymnázium v Banskej Bystrici a potom v Nitre. V Nitre v roku 1875 vstúpil do biskupského kňazského seminára. Keďže maturitnú skúšku zložil s vyznamenaním, preto ho poslali študovať teológiu na univerzitu do Budapešti. Štúdiá však kvôli chorobe prerušil. Krátko bol učiteľom v moravskej Strážnici. Potom, v rokoch 1877 až 1879, študoval na českej univerzite v Prahe klasickú filológiu. V Prahe vstúpil napokon do kňazského seminára. Avšak v roku 1882 odišiel – na pozvanie clevelandského biskupa – s prvou skupinou slovenských vystáhovalcov do Ameriky, kde ho ešte v tom roku vysvätili za kňaza. Stal sa kaplánom a od roku 1883 farárom v Clevelande v americkom štáte Ohio. Tu dal v roku 1888 postaviť pre Slovákov kostol. Zomrel v Clevelande dňa 18. januára 1915.

ZJEDNOCUJÚCI SPOLOK

Štefan Furdek patril medzi tých, čo prvý postrehli nesmierny význam krajanských spolkov. Preto už dňa 4. septembra 1890 založil v Clevelande *Prvú katolícku slovenskú jednotu*, ktorá združovala viaceré už existujúce podporné spolky. Jej úlohou bolo staráť sa o náboženský život a o národnú výchovu, ako aj o kultúrne povznesenie amerických Slovákov. Zasvätili ju Panne

Márii, ako patronke celého Uhorska. Za prvého predsedu Jednoty zvolili Štefana Furdeka, ale on to neprijal. V roku 1930 mala táto ustanovizén 101 000 členov v 1 100 miestnych spolkov. Vydaivala týždenník *Jednota* a mesačník pre mládež *Jaro*. Zriadila si vlastnú tlačiareň a moderne vybavený sirotinec.

Zásluhou Štefana Furdeka a *Jednoty* začali v Amerike používať v angličtine termín *the Slovak*. Dovtedy totiž v USA zahŕňali Slovákov pod niektoré označenia *Hungarians*, *Huns*, *Australians*, alebo aspoň *Slavonians*.

AUTOR UČEBNÍC

Š. Furdek bol vedúcim činiteľom slovenských organizácií v USA. Cez ne zasahoval do národného života na Slovensku finančnými podporami, príspěvkami v tlači, ale aj memorandami, ktoré adresoval uhorskej i americkej vláde, ako aj vládam európskych štátov. Založil fond na podporu národného života na Slovensku. Organizoval protestné zhromaždenia amerických Slovákov i ostatných Američanov proti národnostnému útlaku Slovákov v Uhorsku.

Š. Furdek bol autorom aktuálnych národnopolitických a náboženských článkov, krátkych próz a básni s tematikou života amerických Slovákov. Zložil aj *Hymnu Slovákov v Amerike*. Zaslúžil sa o rozvoj slovenských škôl v USA. Napísal pre ne i niekoľko učebníc a čítaniek. Pre žiakov prvej triedy ľudových škôl zostavil prístroj na vyučovanie čítania a rátania. V roku 1900 si ho dal dokonca aj patentovať. Americké úrady mu patent udelili a to pod číslom 643894. Podrobne o tomto svojom patentu informoval v roku 1900 v treťom zväzku zborníka *Tovaryšstvo*.

AMERICKÁ MATICA

Štefan Furdek založil niekoľko katolických spolkov. V roku 1892 založil

v Clevelande *Prvú katolícku slovenskú ženskú jednotu*, ktorá vydávala časopis *Ženská jednota*. Ženský spolok mal v roku 1930 902 miestnych spolkov a až 70 000 členiek.

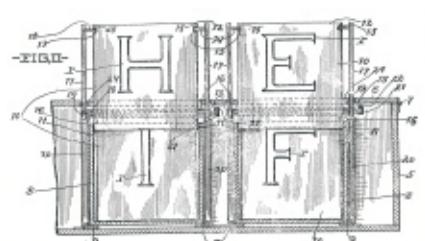
V roku 1893 bol spoluzačitateľom *Matice slovenskej v Amerike* a prvé dva roky bol jej predsedom. V roku 1906 založil *Slovenskú ligu v Amerike* a bol jej prým predsedom.

V roku 1905 si Slováci založili v New Yorku *Ústredný slovenský národný výbor*, ktorého poslaním bolo „*podporovať mravne a finančne našich bratov Slovákov v Uhorsku v ich borbe za všeobecné hlasovacie právo*“. Štefan Furdek sa stal aj jeho predseda. Okrem iného tento výbor poskytol vedeniu Slovenskej národnej strany ako podporu na voľby v roku 1906 10 000 dolárov.

KATOLÍCKY KONGRES

Slovenskí katolíci v Amerike pod vedením Štefana Furdeka zvolali na začiatok septembra 1906 prvý *Katolícky kongres*. Toto podujatie malo ukázať svetu práve v Amerike, v ktorej žila treťina Slovákov, aké krivdy podstupuje slovenský národ vo svojej vlasti.

Štefan Furdek sa prejavil aj ako zdatný novinár a vydavateľ tlače. V rokoch 1891 až 1910 v ohioskom Clevelande vydával a redigoval už spomínaný týždenník *Jednota*, v rokoch 1896 až 1910 kalendár *Jednot*, v roku 1901 zábavný týždenník *Šíp* a v rokoch 1901 až 1902 náboženský mesačník *Viera*.

Prístroj na vyučovanie čítania

LUBOMÍR V. PRIKRYL
(Snímky: autor)

Spomienka na Milana Bričkovského, ktorý zasvätil celý život misiám, hoci v nich nikdy nebol

Taký obyčajný svätý...

Anastalo ráno, deň posledný. Ležal sťaby zúžený v strede posteľe, akoby ju nechcel zaujať celú. Jeho prítomnosť tu už bola krehkejšia ako prítomnosť vtáka.

Neprejavoval netrpezlivosť, iba bol trochu vzdialenosť. Krátky dych, akoby horúce kríčovité náhlenie a zanovito privreté oči. Bol príďaleko. Unikal...

Na jeho ceste ho už nič nepristavilo. Ani sa v svojom behu nepootočil, aby ešte raz, naposlasy, prebehol všetko očami. To už mal za sebou. To bolo včera, keď sa na prahu obrátil, ako sa cestujúci ohliadne po priateľovi, pričom ani nespomalí cestu. Len zamáva. Malý okamih, len záblesk. No v tom geste je všetko. Zhodnotenie, spomienka, podčakovanie. A rozlúčka.

Posledné zamávanie, posledná zastávka. Za ňou je už len veľké tajomstvo.

Teraz tu ležal a unikal. Kufrík pripravený, zbalený. A príťažký. Ako život. Kufrík plný života. Stretnutia s miníštantmi, pomoc prenasledovaným, pašovanie náboženských kníh a filmov, dodávanie nádeje, povzbudení, úsmevov... A misie. Jeho milované misie!

Odedza jeho života. Misie doma, i tie v diaľkach. Kufrík je ich plný. Na miere. Ako kríž. Len on ho vládal niest'. Svoj kríž, Pánom ponúknutý, ním prijatý. Teraz na ňom leží schulený, priam v jeho strede – a uniká...

Ach, ako ľahko nám unikal! Už ho nič nezdržiavalo.

Ba predsa. Na chvíľu sa pristavil, na krátky okamih, keď cez modlitby zaznalo Ave Maria. Kratučké pristavnie, posledné nabranie síl, pohladenie, oboľus pre večnosť...

A nastalo ráno, deň prvý.

Privreté oči uzamkli pod viečkami posledné zvyšky ohňa. A zrazu sa zhasínajúcemu pohľadu odhalila veľká brána tajomstva a nekonečna. Symfónia večnosti sa začala...

Odišiel si, priateľ môj, a ja som zostal. No v skutočnosti som odišiel ja, lebo si prítomnejší a mocnejší ako za našich spoločných stretnutí.

Teraz už spi, priateľ môj. A spomínaj si na mňa. Ja ti aspoň venujem básničku, kratučkú spomienku:

Za priateľom Milanom

Milanovi Bričkovskému

Už zhasol uhlík na ohnisku,
prekročil v tiche večný prah.
Vyniesol dušu Bohu blízku
tajomný anjel na krídlach.

Nie je to také jednoduché
navrátiť požičaný dar.
Bolestné prázdro búši v sluche,
keď pýta záloh Hospodár.

Skončená brázda za orácom,
pre večnosť vykvasený chlieb.
Pusto mi, pusto... S krotkým plačom
utkávam rubáš z modlitieb.

Zas je nás o jedného menej,
ktorý sa nedá zabudnúť.
Spinety znejú v zemi zasľubnej,
zbohom bud', priateľ, šťastnú pút'!

26. 7. 2015
PAVOL PRIKRYL

**Objednajte si
dvojtýždenník o náboženstve a kultúre**

**Celý ročník
si môžete objednať
kedykoľvek v priebehu roka.
Neprídete tak nielen o jednotlivé čísla, ale ani o prílohy.**

**Ročné predplatné je 10 eur,
polročné 6 eur.**

**Do správy pre prijímateľa kvôli identifikácii platby
uveďte
priezvisko a adresu**

Dvojtýždenník o náboženstve a kultúre

Vydáva Rada pre vedu, vzdelenie
a kultúru KBS

Adresa redakcie: Dvojkrižna 4,
821 06 Bratislava
ISSN 1339-3634

Vychádza dvojtýždenne v pdf podobe.
Cirkevný censor: ThLic. Zdeno Pupík, PhD

Šéfredaktor: Mgr. Pavol Prikryl
tel. +421 915 793 811,
e-mail: vox@prikryl.sk,
prikryl62@gmail.com

Predplatné si je možné objednať
e-mailom alebo telefonicky:
vox@prikryl.sk
+421 915 793 811

Číslo bankového konta:
SK20 0200 000000 7516949112